

vergadering **C116**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 24 januari 2023

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de samenwerking met andere Vlaamse overheidsinstanties voor bosuitbreiding – 1147 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voorontwerp van Verzameldecreet Omgeving – 1167 (2022-2023)	8
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van asbest in zorginstellingen – 1168 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de Vlaamse Regering voorgestelde compensatiemaatregelen voor de aanleg van de hoogspanningslijn Ventilus – 1184 (2022-2023)	16
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het NuReDrain-project voor de bestrijding van nutriënten uit diffuse bronnen – 1196 (2022-2023)	21
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Mestrapport 2022 en het verlies van de Vlaamse derogatie – 1198 (2022-2023)	23
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van de erosieproblematiek – 1220 (2022-2023)	30

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de samenwerking met andere Vlaamse overheidsinstanties voor bosuitbreiding – 1147 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ook dit plantseizoen worden overal in Vlaanderen heel wat bosjes en bossen aangeplant. Tegen het einde van het plantseizoen verwacht u 1083 hectare nieuw bos aangeplant te hebben. Bijkomend ligt er nog 261 hectare klaar om bebost te worden in het plantseizoen 2023-2024. Dat brengt de voorlopige oppervlakte voor bosuitbreiding tegen 2024 op 1344 hectare. Dat is 33 procent van de belofde 4000 hectare.

Het is vooral de Vlaamse overheid die bossen aanplant. 56 procent van alle gronden die bebost zijn of klaarliggen om bebost te worden, zijn gerealiseerd of zullen gerealiseerd worden door de Vlaamse overheid. Daarbij valt op dat vooral het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) inspanningen doen om gronden te bebossen, allebei onderdelen van uw administratie.

Nochtans was het bij de lancering van het bosuitbreidingsplan expliciet de bedoeling dat ook andere overheidsinstanties dan het ANB en de VLM hun reservegronden zouden bebossen. In 2021 antwoordde u op een vraag dat er eerder al een oefening werd gemaakt die aangaf dat er 3926 hectare grond bij overheden potentieel bebosbaar is. Vooral de potentieel beschikbare gronden in eigendom van De Vlaamse Waterweg (DVW), 783 hectare, en het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), 549 hectare, springen daarbij in het oog.

BOS+ vroeg met hun onvergunde plantactie in december in Oudenaarde aandacht voor die slapende overheidsgronden voor de uitvoering van de bosuitbreidingsdoelstelling.

Mijn vraag aan u, minister, is dan ook of de bosuitbreidingsdoelstelling van 4000 hectare extra bos in 2024 en 10.000 hectare in 2030 gedragen wordt door de volledige Vlaamse Regering. Krijgt u medewerking van de andere ministers van de Vlaamse Regering om die doelstelling te realiseren op gronden van de Vlaamse overheid?

Kunt u aangeven welke stappen er al gezet zijn om te onderzoeken welke gronden in eigendom van de verschillende geledingen van de Vlaamse overheid in aanmerking komen voor bebossing? Is er ondertussen een meer gedetailleerd onderzoek dat vastlegt wat de visie is voor die 3926 hectare potentieel bebosbare gronden? Hoeveel van die gronden zullen ook effectief bebost worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, mevrouw Schauvliege.

De bosuitbreidingsdoelstellingen voor 2024 en 2030 zijn opgenomen in het regeerakkoord. Ik ga er dus van uit dat ze gedragen worden door de voltallige Vlaamse Regering. Ook andere ministers hebben hun betrokken administraties opgedragen om maximaal mee te werken aan de bosuitbreiding.

U hebt het aangegeven: het ANB en de VLM hebben massaal bebost. We zien dat lokale besturen en ook de private landeigenaars en andere overheidsdiensten toch wel het een en ander moeten doen.

U geeft daar ook de cijfers weer. Ik wil opmerken dat die niet kloppen. Uit de oefening van mijn administratie blijkt dat er bij de andere Vlaamse overheidsinstanties, dus zonder het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij, theoretisch zo'n 1000 hectare bebosbaar zou zijn. Dat is dus heel wat minder dan hetgeen u noemt.

Het gaat om een theoretische oefening op basis van de GIS-data (geografisch informatiesysteem) waarbij vertrokken werd van akkers en niet-waardevolle graslanden in groene of gele bestemmingen. Vervolgens werd getoetst of er biodiversiteitsredenen zijn om niet te bebossen zoals leefgebieden van ruimtebehoevende soorten. Dan moet nog worden nagegaan of die gronden ook in aanmerking komen voor bos, bijvoorbeeld omdat er voldoende grote oppervlaktes en naburige percelen aanwezig zijn, bij voorkeur naast bestaand bos. De gronden moeten ook beschikbaar zijn, dus vrij van pacht en erfdienstbaarheden.

Momenteel bekijken de andere Vlaamse overheidsdiensten samen met het Agentschap voor Natuur en Bos de locatievoorstellen voor bosuitbreiding. Eind vorig jaar hebben we op de regering ook een nota goedgekeurd dat alle overheidsdiensten samen met het Agentschap voor Natuur en Bos lijn per lijn de oefening maken om te kijken welke van de gronden die men in bezit heeft, in aanmerking komen om te bebossen en wat we daar het komende bosseizoen nog bovenop kunnen doen. Ze hebben de opdracht gekregen om concrete voorstellen te doen zodat nieuwe bebossingsprojecten het volgende seizoen kunnen plaatsvinden.

Hoeveel van die gronden effectief bebost kunnen worden, kan ik op dit moment nog niet zeggen, omdat de screening eerst nog voltooid moet worden. We hebben wel afgesproken dat tegen 15 april van alle Vlaamse overheidsdiensten die gronden in bezit hebben, duidelijk moet zijn welke bebost kunnen worden en hoeveel tegen het komende bosseizoen. Ik ga ervan uit dat dat heel wat extra's zijn die erbij komen, want heel veel overheidsdiensten hebben natuurlijk gronden.

We hebben ook gevraagd aan het ANB om nog eens bij lokale besturen aan te kloppen. Wie weet – heel veel OCMW's hebben heel veel gronden in bezit. Ik weet niet wat ze van plan zijn daarmee te doen. Negen op de tien Vlamingen willen extra bos. Dat is heel duidelijk naar voren gekomen uit een enquête. Ik zou dus ook vragen dat lokale besturen een steentje bijdragen. Op dit moment is het zo dat Gent de beste bebosser is. Ik denk dat als het daar in een stedelijke context kan, dit bij andere lokale besturen ook moet kunnen.

Ik heb een top 10-lijst van de beste lokale besturen qua bebossing. Maar drie jaar geleden hadden we afgesproken dat, als elk lokaal bestuur 2,5 hectare zou bebossen – ik denk trouwens dat Gent nu aan 10 hectare zit – we zouden toekomen met de 750 hectare die normaal voor de lokale besturen bestemd waren. Maar we zien dat dat helemaal niet vooruitgaat. We hebben daar heel veel financiële ondersteuning voorzien.

Ik heb vorig jaar aan het ANB gevraagd dat ze de OCMW's nog eens actief bevragen, omdat zij veel gronden in hun bezit hebben, maar ook de Vlaamse overheidsdiensten. Ik verwacht uiterlijk tegen 15 april te horen wat nog extra bebosbaar is. Bij mijn eigen diensten is dat vooral de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), want de VLM en het ANB hebben wel nog wat prognoses wat ze nog bij kunnen doen. De VMM zal me vrij snel laten weten wat zij nog extra kunnen doen. Ik heb daar wel een gesprek mee gehad. Bij de VMM zeggen ze dat er 120 hectare theoretisch bebosbaar is, maar sommige terreinen zijn bedoeld voor ruimte voor water als er werken zijn aan rivieren en grachten. Er is dan ook ruimte nodig waar water naartoe kan vloeien. Theoretisch klopt het wel allemaal, maar blijktbaar is dat niet zo simpel, hebben ze mij uitgelegd.

Ik heb gevraagd om het toch lijn per lijn te bekijken met het Agentschap voor Natuur en Bos. Mijn overheidsdiensten gaan iets sneller met nog extra gronden aankomen, en alle andere Vlaamse overheidsdiensten zullen uiterlijk tegen 15 april laten weten wat nog extra bebosbaar is voor het komende seizoen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

U beweert dat mijn cijfers, namelijk die 3926 hectare, niet kloppen. Ik heb dat natuurlijk niet zelf uitgevonden. Dat zijn cijfers die u aan de commissie Leefmilieu op 24 november 2020 hebt bezorgd. Maar ik begrijp dat dat een overdrijving was – ik kan dat ook geloven, want ik vond dat ook bijzonder veel – en dat u nu zegt dat daar 1000 hectare potentieel bebosbaar is.

Goed, minister, in de commissie Mobiliteit eind december heeft minister Peeters aangegeven dat zij, naar aanleiding van die actie van BOS+, intussen aan het zoeken was naar gronden. Zij sprak over 14 hectare die zij al had gevonden, van de toch wel 800 hectare uit het lijstje van november 2020. 14 hectare is bijzonder weinig om te bebossen, dat was toen die oefening. Wat mij nog meer zorgen maakte, was dat zij aangaf dat dat grond was die zou worden ingezet voor boscompensatie.

Minister, u zegt nu dat uw collega's tegen 15 april aanzienlijke voorstellen zullen doen. Dan hebben we het toch wel goed voor dat dat niet gaat over gronden die zullen worden ingezet voor boscompensatie, maar dat dat zal zijn voor gronden die zullen dienen voor bosuitbreiding? Is dat heel duidelijk de afspraak, of ligt dat nog in het midden? Dat is mijn eerste vraag.

Ik heb ook nog een tweede vraag, minister. U weet dat bosuitbreiding super-interessant is. Nieuwe bomen aanplanten is zeer goed. Maar het is ook wel heel belangrijk dat je bos kunt behouden. Zijn er acties of plannen voorzien om het bos dat er staat in Vlaanderen beter te beschermen?

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik zou een aantal zaken aan het debat willen toevoegen. Er is namelijk ook 800 hectare ontbost sinds 2019. Er is 400 hectare in het boscompensatiefonds bij gekomen, en er was al 1500 hectare in dat Boscompensatiefonds. Dus het wordt, denk ik, moeilijk om die 4000 hectare te halen. Ik apprecieer, minister, dat u zegt dat u uw best zult doen om die 4000 hectare te halen. Maar ik denk dat dat niet evident zal zijn.

Vandaar dat ik met het voorstel zou willen komen om het bos- en houtkantenplan – dat nu al op kleine schaal bestaat – eventueel uit te breiden tot één heel groot plan waarbij ook andere bevoegdheden van andere ministers bij betrokken worden. Zo is bijvoorbeeld minister Brouns wel genegen om mijn voorstel te ondersteunen, omdat er vrij veel subsidies gegeven worden voor landbouwers. Minister Somers is bevoegd voor het lokale energie- en klimaatplan, waar ook bebossingsmogelijkheden zijn. En zoals collega Schauvliege al aanhaalde, is minister Peeters bevoegd om bebossing te zoeken in openbare domeinen. Dan denk ik dat het misschien interessant zou zijn, minister, dat u dat plan trekt, dat u een hippe naam zoekt voor het hagen- en houtkantenplan en dat u dat samen met de andere ministers tot één groot plan maakt.

Want ik denk dat hagen en houtkanten veel gemakkelijker te planten zijn dan bossen. We moeten niet ontkennen dat heel veel landbouwers niet genegen zijn om hun landbouwgronden te laten bebossen. Ik wil merk ook op dat 50 procent van de nieuwe bebossing sinds 2019 wel degelijk op landbouwgrond gebeurd is.

Misschien is het dus wel een idee om hagen en houtkanten meer te promoten, want uiteindelijk capteren die evenveel CO₂ als bebossing. Na twintig jaar moeten die natuurlijk wel gekapt worden, maar het grote voordeel is datgene waar ik een groot pleiter voor ben: dat Vlaanderen er op middellange termijn kan uitzien als Engeland, Schotland en de Midlands, waar het toch fantastisch vertoeven is.

Ik pleit er dus voor om volgend jaar één groot hagen- en houtkantenplan te promoten. Minister, hoe staat u daartegenover en zult u de andere ministers in de regering overtuigen, hoewel u dat eigenlijk niet meer hoeft te doen? Zult u dit plan uitvoeren? Ik denk dat een aantal middelen voor bebossing, met name de 120 miljoen euro die nog over is, heel gemakkelijk naar dit hagen- en houtkantenplan kunnen overgaan. Want dat zal lang niet zoveel kosten.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Collega Van Hulle, ik vind Vlaanderen ook een zeer aangename plaats om te vertoeven. We hoeven niet altijd naar de andere voorbeelden te kijken om te zeggen dat het hier goed gaat.

Ik wou inpikken op het aspect rond Gent – ik voelde me daar natuurlijk uitermate door aangesproken – omdat een belangrijk deel van de context niet uit het oog mag worden verloren, namelijk dat er in de afgelopen jaren en zelfs in het afgelopen decennium of langer ook werk is gemaakt van de groenpolen rondom Gent. Een uitgebreid ruimtelijk proces, heel wat actoren rond de tafel, een aanbod aan flankerend landbouwbeleid, ruilgrond die op een aantal momenten wel of niet kon worden voorzien, een uitfasering: er zijn heel wat maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de stad Gent in de afgelopen jaren de vruchten heeft kunnen plukken en de afgelopen vijf jaren om en bij de 100 hectare heeft kunnen bebossen. Dat vraagt natuurlijk ook wel wat tijd en in dialoog gaan met landbouwers. En dat vraagt vooral ook om alternatieven die voorhanden moeten zijn als zij grond verliezen aan een bebossingsproject. En dat gaat natuurlijk niet zomaar op een-twee-drie, omdat Vlaanderen als overheid ook geen grootgrondbezitter is en ook die ruilgrond niet zomaar in eigendom heeft.

Vandaar mijn bijkomende vraag aan de minister: op welke manier wilt u in de komende bebossingsprojecten ook voorzien in voldoende aanbod aan ruilgrond voor landbouwers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Laat ik misschien beginnen met de bescherming van de bestaande bossen. Mevrouw Schauvliege, u weet dat wij op dit moment met vijf ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) bezig zijn om bestaande bossen te beschermen. Ten tweede laat ik de doelstelling voor 2024, maar ook voor 2030 – want finaal moeten wij 10.000 hectare bebossen – niet los. Het is voor de eerste keer in de geschiedenis – u moet eens gaan kijken naar hoeveel bossen Vera Dua destijds heeft neergezet – dat daar een kentering is en dat er netto extra bossen bij komen. Ik denk dat u dat niet kunt ontkennen en dat er ook heel veel natuurorganisaties dat beamen. Ik wil dat zeker niet gaan ontmoedigen, omdat het werk ook heel moeilijk was. Zeker in de beginjaren hebben wij heel veel moeten trekken en duwen en ook een aantal regels moeten veranderen, waarvan sommige – zoals de pacht – lang op zich hebben laten wachten. Wij hebben die pacht wel nodig, zeker voor groene bestemmingen, waar veel gronden zijn, maar die op dit moment bezet zijn. Daardoor hebben we in het begin wat tijd verloren, maar daar is nu een stroomversnelling. Ik denk dat we richting 2024 fel boven die 1300 hectare zullen zitten waar u het over hebt. Maar wat mij betreft zetten wij door, en ik hoop de volgende regering ook. In het begin is het altijd moeilijk en moet je veel drempels wegnemen, wetgevend werk ondernemen, veel mensen overtuigen, maar die trein

is vertrokken en we moeten gaan bebossen en vergroenen. Nergens anders in Europa zijn er zo weinig bossen.

Ik heb ook een gesprek gehad met collega Lydia Peeters, ik zie ze deze week ook. Ik heb daar ook een goed gevoel bij, we gaan daardoor geraken. Wij gaan ook in gesprek met De Vlaamse Waterweg, die ook gronden heeft, met het Agentschap Wegen en Verkeer en met Aquafin. Want de VMM zei ons dat zij destijds heel veel gronden hadden maar dat die allemaal overgedragen zijn aan Aquafin – ik weet niet in welke periode. Ook Aquafin is dus aangeschreven, ik ga daar binnenkort mee samenzitten. Van hen wil ik ook weten om hoeveel hectare het gaat. En dat zal dan inderdaad wel meer zijn dan de 14 of 15 hectare waarnaar u verwijst. Al die overheidsdiensten gaan sowieso met meer moeten komen. Daar is ook een nota over goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Wat de private landeigenaars betreft: ook zij hebben natuurlijk heel veel gronden. Zij hebben initieel tegen mij gezegd dat ze 500 hectare konden bebossen. Maar zij zitten op dit moment nog niet aan 10 hectare, denk ik. Ik vind dat wel heel jammer, want zij hadden zich heel duidelijk geëngageerd. Vandaar dat ik nu ook wel iemand een opdracht heb gegeven om de private landeigenaars te 'nudgen'. Ik denk dat de kenners wel weten welke landeigenaar grote hoeveelheden gronden heeft. Wij gaan, nadat we heel veel brieven en vergaderingen hebben gehad, er eens iemand op afsturen, die hen er nog eens gaat proberen van te overtuigen dat 500 hectare eigenlijk niet veel is voor die groep. Initieel zeiden ze tegen mij: "Minister, wij kunnen zelfs duizenden hectare bebossen." Ik zei toen dat ik al tevreden zou zijn met 500 hectare tijdens deze legislatuur. Maar ze zitten nog niet eens aan 10. Daar hou ik eigenlijk niet van, dus we hebben nu één iemand die rechtstreeks die private landeigenaars moet gaan aanspreken.

De OCMW's die gronden in bezit hebben, worden ook aangesproken. Sommige OCMW's verkopen gronden aan Fernand Huts. Ik zou liever willen dat ze die aan ons verkopen, zodat we kunnen gaan bebossen. Dat is ook mijn oproep aan heel wat lokale besturen en OCMW's. Ook daar zullen we verder op ingaan. Er is geen andere optie: wij moeten volle bak gaan vergroenen en gaan bebossen.

Ik moet eerlijk meegeven: het is heel moeilijk gegaan. Het was niet van een-twee-drie en het is daar. Zoals ik heb gezegd, hebben we heel wat drempels moeten wegnemen, dat was allemaal niet zo evident. Maar ik denk dat we nu wel de juiste weg opgaan. Ik hoop dat we bij de overheidsdiensten, inclusief ook Aquafin, nog eens kunnen gaan kijken naar extra gronden, dat de grondeigenaars nog eens met extra's komen en ook de lokale besturen.

En wat de natuurverenigingen betreft: zij staan ook wat achter op de teller, maar zij zeggen wel – en ik geloof ze daarin – dat zij wel aan hun doelstelling zullen geraken, dat ze nu ook heel veel gronden hebben gekocht. Er stond gisteren ook een artikel in De Tijd dat het ANB en Natuurpunt blijkbaar nog nooit zoveel gronden hebben gekocht. Ik was content, ik weet niet of iedereen content was, maar dat is het beleid van de minister en van de Vlaamse Regering. Ja, ik moet die bomen ergens zetten, en dat betekent dat je grond nodig hebt. Dus dat is goed.

Wij zetten ook in op zelfrealisatie, ook bij landbouwers die grond hebben en willen gaan bebossen.

Wat die ontbossingen betreft: voor deze legislatuur moet elke boom die weg is, teruggezet worden. Ik zag dat de heer Van Hulle daar ook een tweet over had gedaan, alsof ik volle bak aan het ontbossen ben. Ik denk dat de heer Van Hulle wel goed weet dat het de lokale besturen zijn die ontbossen. Men moet daar voorzichtiger in zijn. Men kan zeggen dat men streng is met zijn regels en vergunningen en weet ik wat niet allemaal. Maar als je dan ziet dat eigenlijk eenieder een vergunning krijgt om te gaan ontbossen, ja, dat is natuurlijk ook niet goed. Ik doe

dus nogmaals een oproep aan lokale besturen: alstublieft, ontbos zo weinig mogelijk, alleen als het echt moet, en zet bossen bij. Eigenlijk is dat de boodschap. Ik betreur dus ook dat men veel ontbost, want elke ontbossing die men doet, moet men soms maal twee of maal drie neerzetten.

Wat de compensatie voor ontbossing betreft, is er deze legislatuur – want er is natuurlijk een historisch passief uit het verleden – geen nieuwe achterstand opgebouwd.

Samen met de VLM hebben we een haag- en houtkantenplan gemaakt. We lanceren met het plan ook een oproep richting de lokale besturen, maar eigenlijk naar eenieder, om meer hagen te realiseren. Ik zal uiteraard kijken wat we daar nog extra kunnen doen, want het is inderdaad een mooie aanvulling, ook naar biodiversiteit, om sterk in te zetten op het haag- en houtkantenplan.

Voor het overige, mevrouw Schauvliege, kan ik meedelen dat we daarop verder werken. Ik weet dat het niet evident is, maar wat niet evident is, moet ook gebeuren. We moeten meer gaan bebossen. Vlaanderen is de regio, na Malta als ik me niet vergis, met de laagste graad aan bebossing. We wonen hier met veel mensen, we hebben die bossen gewoon nodig, punt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. U begrijpt dat wij als groenen niets liever hebben dan dat u uw doelstelling haalt, en nog meer van dat, zou ik zeggen. Dat Gent de beste bebosser is als lokaal bestuur, is pas na veel sleuren en trekken. Maar met veel sleuren en trekken kom je er inderdaad ook. Belangrijk daarbij is dat een aanhoudende inspanning en een duidelijke visie voorop staat. Collega De Roo heeft dat heel goed verwoord, ik denk dat dat een voordeel is. En het is niet voor niets dat de groenen daar al jaren mee aan de kar trekken. *(Opmerkingen van Tinne Rombouts)*

Er zijn 750 hectare bos die de lokale besturen op zich moeten nemen, minister. Ik denk dat de lokale besturen dat willen doen als ze het goede voorbeeld zien van Vlaanderen. Ik roep u dus op om uw collega-ministers en alle administraties binnen de Vlaamse overheid te stimuleren om elke snipper die ze in hun beheer of eigendom hebben en die bebosbaar is, ook effectief te bebossen. Ik denk dat alleen maar goede voorbeelden andere partners kunnen aanzetten om mee te werken aan die bebossing.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat u op het einde van deze legislatuur die 4000 hectare bosuitbreiding wel degelijk haalt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voorontwerp van Verzameldecreet Omgeving – 1167 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, nog niet zo lang geleden hebben we tijdens de plenaire vergadering – op 11 januari was dat, denk ik – een debat gehad over het voorontwerp van het verzameldecreet Omgeving. U gaf toen aan in overleg te zullen gaan met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). De VVSG had immers kritiek op het aspect dat het voorontwerp niet

ambitieuze genoeg zou zijn wat betreft het beschermen van waardevolle bomen, en ook op het feit dat gemeenten de mogelijkheid zou worden ontnomen om een strenger vergunningsbeleid te voeren dan Vlaanderen. Dat zorgde voor toch wat ophef in meerdere lokale besturen, waaronder het bestuur waar ik zelf in het beleid zit in Kampenhout. U weet dat ook Kampenhout reageerde omdat we toch wel een heel streng beleid hebben rond het kappen van bomen. We willen een groene, landelijke en open gemeente en gaan er dus inderdaad heel fors tegenaan.

U gaf tijdens die plenaire vergadering duidelijk aan dat het niet de bedoeling is om stringenter lokale normen aan te pakken, maar dat we tot een model moeten kunnen komen waarbij een evenwicht moet worden gezocht tussen de regelgeving op Vlaams niveau en de lokale autonomie. Verder gaf u aan dat er een stroomlijning zou moeten komen op vlak van definities en regelingen. Daartoe bent u op donderdag 12 januari in overleg gegaan met de directeur van de VVSG, zo gaf u aan. Maar ik had eind vorige week telefonisch contact met de VVSG, en zij lieten me verstaan dat er intussen een digitaal overleg had plaatsgevonden. Mijn vraag is heel eenvoudig – u begrijpt dat ik hier kort op de bal wil spelen.

Wat is de stand van zaken? Hoe verliep dat overleg? In welke mate is men tegemoet kunnen komen aan de kritieken op het initiële voorontwerp? Welke zaken of thema's identificeert u als minister waar lokale besturen kunnen vragen af te wijken van Vlaamse regelgeving via bijvoorbeeld eigen beleidsvisie, beleidsplannen, wat dan ook?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, we hebben twee overlegmomenten gehad met de VVSG. Die zijn goed verlopen. Ik denk dus dat we het verzameldecreet nog beter gaan kunnen maken.

Tijdens het overleg werd benadrukt dat bijkomende vergunningsplichten niet altijd de beste mogelijkheid zijn om tot een bepaald doel te komen. Een vergunningsplicht invoeren heeft natuurlijk geen zin als men toch elke aanvraag toestaat. Daarom hebben we gezegd dat men toch eens zou moeten nadenken over bijvoorbeeld een verordening waar voorwaarden en normen in staan. Sommige lokale besturen doen dat.

Bij het overleg werden ook enkele gemeentelijke verordeningen tegen het licht gehouden, waar extra vergunningsplichten werden ingevoerd. Zo zijn er nog oude stedenbouwkundige verordeningen die een vergunningsplicht invoeren voor zaken die er ondertussen op Vlaams niveau niet zijn. Ik denk hierbij aan alles wat met water te maken heeft.

Andere verordeningen bevatten een vergunningsplicht voor speciale zaken, zoals constructies aan voorgevels. Ik heb onlangs een alarmsysteem geïnstalleerd, vanwege de inbraak bij mij thuis. Iemand die een brievenbus zet of alarmsysteem laat installeren, zal zich er niet van bewust zijn dat hij daar een omgevingsvergunning voor moet aanvragen. Maar blijkbaar staat er bij sommige oudere verordeningen bij dat je dat voor constructies moet aanvragen. Dat zijn natuurlijk wel absurde regeltjes, en de medewerkers van de VVSG erkennen dat ook.

Het gevolg daarvan is ook een onduidelijke regelgeving, en dat is natuurlijk niet de bedoeling. De bedoeling van de bepaling in het verzameldecreet is zorgen voor heldere en juridisch correcte regelgeving. In dat standpunt kon de VVSG zich ook vinden.

Op het overleg werd ook meegegeven dat het zeker niet de bedoeling is om het vellen van bomen zomaar mogelijk te maken. Zoals u weet, ben ik een groot

voorstander van bomen. De regeling mag dus zeker niet tot gevolg hebben dat er ondoordacht bomen verdwijnen.

Ik ben dan ook zeker bereid om de regelgeving op dat punt aan te scherpen, in eerste instantie in het decreet zelf. Maar dan moeten we het wel eens zijn over de definitie van een hoogstammige boom – dat hebben we ook tegen de VVSG gezegd. Want daarover bestaan honderd definities in honderd gemeentelijke reglementen. Dat is natuurlijk ook wel Kafka. Ik denk toch dat een hoogstammige boom in Vlaanderen hetzelfde is bij u als bij mij in Genk. Dus we moeten vanuit die honderd definities er toch in slagen tot één definitie te komen.

Met betrekking tot uw tweede vraag kan ik zeggen dat men akkoord gaat dat men gaat zoeken naar het juiste instrument voor wat de lokale besturen precies willen bereiken. In die zin is het ook nuttig om te kijken waarvoor lokale besturen een strenger beleid willen voeren, en te kijken of hier geen lijn in te trekken is. Op dat punt kan ook gekeken worden welke instrumenten het best ingezet worden: deze vanuit ruimtelijke ordening, dan wel instrumenten vanuit andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld de toelatingsplicht voor waardevolerfgoedpanden.

Met betrekking tot uw derde vraag, in welke zaken of thema's afwijking van Vlaamse regelgeving mogelijk is, bijvoorbeeld via eigen beleidsplannen, kan ik het volgende antwoorden. Hiervoor is het belangrijk om een actueel beeld te hebben van gemeenten die extra verordeningen en extra vergunningsplichten hebben. Dat ontbreekt nu, omdat gemeenten niet altijd hun verordeningen op de juiste manier hebben goedgekeurd en in het Staatsblad gepubliceerd hebben.

Ik ben dan ook met de VVSG overeengekomen om een snelle bevraging te doen van alle gemeenten in het kader van het actieplan 'Vermindering van regeldruk', en de lijst van gemeentelijke verordeningen te laten actualiseren. Gemeenten zouden hierbij kunnen aangeven of zij in hun gemeentelijke verordening een bijkomende vergunningsplicht hebben, waarvoor deze gemeentelijke vergunningsplicht geldt, en of ze nog actueel en relevant is binnen de huidige Vlaamse context. Op die manier kan er tot een lijst van thema's gekomen worden waar lokaal beleid tot uiting kan komen of waar er een consensus is dat de Vlaamse wetgeving het best verstrengd wordt.

Hierbij kan tegelijk duidelijkheid gegeven worden rond het vellen van bomen. Zo kan een definitie aangeven wanneer een vergunning voor het vellen van een boom nodig is. Nu is dat op Vlaams niveau vanaf 1 meter omtrek. Vele gemeentelijke verordeningen zijn strenger. Ik ben zeker niet gekant tegen een verstrenging van de Vlaamse regelgeving. Ook dat zijn we overeengekomen: we kunnen dat aanpassen nadat we een goede kijk hebben op de bestaande gemeentelijke verordeningen en verstrengingen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw reactie. Uiteraard moeten absurditeiten weggenomen worden, ik denk dat dat belangrijk is. Ook belangrijk is dat er een heel duidelijk kader is, dus wat dat betreft zitten we op dezelfde golflengte. Maar die lokale autonomie is toch wel heel belangrijk. En inderdaad, lokale besturen hebben echt wel de beste kijk op hun eigen gemeente en op wat ze willen realiseren. Als er effectief gemeenten zijn die momenteel heel hard gaan, om uiteindelijk ook bij te dragen tot de ambitie en de doelen die Vlaanderen heeft in het kader van het groene karakter, is het toch wel heel belangrijk om daar niet lichtzinnig over te gaan en daar bijkomend grondig over na te denken.

Ik ben tevreden met uw antwoord dat u gaat kijken naar een actueel beeld, dat de VVSG een bevraging gaat doen en dat u bereid bent om dat goed te analyseren en om eventueel naar een verstrenging te gaan. Ik denk dat dat zeker de goede

richting is, ook om die duidelijkheid te krijgen. Maar ik denk toch dat het belangrijk is om die lokale autonomie niet volledig te ontnemen, zelfs indien u in consensus naar een eventuele verstrenging gaat. Ik wil er toch voor pleiten om lokale besturen in specifieke gevallen de mogelijkheid te geven om af te wijken. Indien zij effectief bepaalde zaken kunnen aantonen, moeten zij van die Vlaamse regelgeving een afwijking kunnen krijgen, als die doelstellingen of afwijkingen volledig passen in de visie en het beleid van Vlaanderen, natuurlijk. Ik denk dat die mogelijkheid wel moet bestaan. Ik wil dat graag bepleiten. Ik kijk uit naar de verdere gesprekken die u met de VVSG gaat hebben. Ik denk dat u in dit geval goed moet analyseren, kijken waar de gemeenten bepaalde specificiteiten hebben opgelegd, om dan die lokale autonomie niet volledig te ontnemen, maar te kijken waar afwijkingen mogelijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, mevrouw De Vroe, voor uw vraag. Op zich wil ik ook ervoor pleiten om die gemeentelijke autonomie te respecteren, maar eigenlijk vooral als een gemeente de ambitie heeft om een kwaliteitsvoller omgevingsbeleid te voeren, dan moet ze dat ook kunnen. Ik heb zelf mee aan het stuur gezeten in de voorbereiding van een aantal regels in Gent, bijvoorbeeld rond het bomenbeleid. Het is bijzonder frustrerend als er een aantal heel duidelijke doelen zijn afgesproken, en dat je daarin geremd wordt door een Vlaamse overheid. Dat is niet waar we naartoe moeten. Ik denk dat degenen die vooruit willen lopen, daarin gestimuleerd moeten worden en niet afgeremd. Dat is het eerste.

Ten tweede wil ik ook even ingaan op het verzameldecreet in zijn algemeenheid. De kritiek van de adviesraden is niet mals. Het gaat niet alleen over de autonomie van de lokale besturen. Het gaat eigenlijk ook over het feit dat zij dat bijna een 'vuilbakkendecreet' noemen, waarbij er tal van regeltjes zijn toegevoegd waarvan men niet goed weet wat de bedoeling is, en dat er soms ook regels in zitten die eigenlijk bijna tegenstrijdig zijn aan het uitvoeren van die bouwshift. Ik haal daar één regel uit aan: de zonevreemde functiewijzigingen, waarbij men aanpassingen wil doen in agrarisch gebied, maar tegelijkertijd een regularisatie van niet-vergunde bouwsels in dat agrarisch gebied.

Ik denk dat het toch wel belangrijk is om daar nog eens heel grondig naar te kijken, zodat de regelgeving die vandaag gemaakt wordt, helemaal in lijn is met de visie waar we naartoe willen. Op dit moment is dat met dit verzameldecreet Omgeving totaal niet het geval. Ik denk dat het belangrijk is om al die artikelen grondig te screenen over die impact, en het advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) echt ter harte te nemen. Want het is toch belangrijk dat we die bouwshift altijd en overal bereiken en geen enkele regel bedenken die dat in de weg kan staan.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Bedankt aan collega De Vroe om hierover een vraag te stellen. Het thema kwam eerder aan bod in de plenaire vergadering.

Ik dank ook de minister voor haar antwoord. Het lijkt een moeilijke oefening om een evenwicht te vinden tussen dat lokale ruimtelijk beleid enerzijds, en die roep naar vereenvoudiging en maximale duidelijke regels vanuit Vlaanderen anderzijds. Het lijkt alsof de standpunten diametraal tegenover elkaar staan. Het wordt hier gemeentelijke autonomie genoemd, versus de regering die die vereenvoudiging en verduidelijking wilt. Ik denk dat op zich niemand er principieel tegen is om duidelijke regelgeving te hebben.

Ik hoor toch ook de bezorgdheid die er vanuit de gemeentebesturen is, die collega De Vroe hier ook onder de aandacht brengt, maar ik ben er zeker van dat daar een

oplossing voor gevonden kan worden. Ik vind het goed dat er gesprekken zijn tussen het kabinet en de VVSG. Ik denk dat dialoog altijd goed is. Ik denk dat het goed is dat er ook een bevraging komt bij die gemeenten om een beeld te krijgen waarover het nu juist gaat. Als het inderdaad gaat over absurditeiten, dan denk ik dat iedereen het ermee eens is dat we er zeker mee akkoord gaan als we dat kunnen aanpakken.

Ik zou u toch willen vragen, minister, om aandacht te hebben voor het evenwicht tussen dat lokaal ruimtelijk beleid enerzijds, en anderzijds de standpunten van de Vlaamse Regering naar die vereenvoudiging en maximale duidelijkheid van regels. Maar ik ben er zeker van dat die lopende gesprekken tussen de VVSG en uw kabinet de zaak ten goede zullen komen.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik denk dat uw antwoord een verheldering was ten opzichte van de discussie die in de plenaire vergadering plaatsgevonden heeft – maar dat is een beetje eigen aan de formule, natuurlijk.

Maar ik blijf toch met een heel dubbel gevoel zitten. Enerzijds gaat u voor meer duidelijkheid en bekendheid. Ik denk dat dat een heel goede zaak is. Het is goed om te zien en te ontdekken dat er voor een aantal constructies aan de voorgevel vergunningen moeten worden aangevraagd. Want ik denk dat er veel mensen, en in enkele gevallen zelfs de gemeentes, dat niet weten. Ik vraag me zelfs af hoe vaak die vergunningsplicht dan wordt toegepast. Ik denk dus dat het zeker nuttig zou zijn om daar enige transparantie in te krijgen en minstens rond de bekendheid van al die regels een grote inspanning te doen. Dan kun je ook zien welke er beter zouden verdwijnen en welke er waarschijnlijk al de facto gedurende jaren verdwenen zijn. Maar het is nog een heel andere zaak om aan gemeenten te zeggen wat ze allemaal wel of niet mogen op dit vlak. De Vlaamse Regering is daar op zich nogal dubbelzinnig in. Aan de ene kant moeten gemeenten van alles en meer en meer, want er wordt heel veel doorgeschoven. Aan de andere kant maakt men dan regels om ervoor te zorgen dat gemeenten niet mogen doen wat deze of gene Vlaamse Regering op een bepaald moment niet aanstaat. Ik denk dat dat op zich tegenstrijdig is. Ofwel geeft men die autonomie, met een aantal mogelijkheden en dus ook met de verplichtingen erbij, ofwel doet men dat niet, maar dan moet men ook stoppen met allerlei dingen naar de gemeenten door te schuiven. Het is het een of het ander.

Mijn oproep in dezen, minister, is dus dat de Vlaamse Regering begint met het transparant maken en met het oplijsten van wat er allemaal nog in de schuiven ligt, voordat ze begint te zeggen wat er allemaal niet meer mag inzake regels. Het zou nuttig zijn mocht de Vlaamse overheid via haar vuilbakdecreet niet hetzelfde doen als wat ze de gemeenten verwijt, namelijk dat ze een hoop obscure, niet op elkaar afgestemde, ongecoördineerde regels maken waarvan niemand nog weet wat ze eigenlijk als doelstelling hebben. Maar dat laat ik aan u, minister.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil misschien eerst meegeven dat het gaat om het zoeken naar en het vinden van een evenwicht als het gaat over die lokale autonomie, met een beleid en duidelijke en uniforme regels. Wij proberen dat de komende weken samen met de VVSG in kaart te brengen. We hebben dat ook zo afgesproken. Ik wil toch wat ernstig zijn en het woord 'vuilbakdecreet' of wat dan ook niet in de mond nemen, want ik denk dat er ongeveer honderd artikelen in het verzameldecreet staan en dat er over vijf of zes artikelen nog verder gediscussieerd moet worden met de adviesraden en de VVSG. Dat gaan we ook doen. Dit is initieel wat de administratie heeft opgesteld, vervolgens gaat dat naar de VVSG en de adviesraden. De bedoeling is dat we tot een beter geheel komen, en ik hoop dan ook dat we tegen half of eind februari tot een mooie versie komen, waarin eenieder zich kan

terugvinden en waarin we eenduidigheid brengen over de futiliteiten en de onduidelijkheden die er vandaag de dag bij heel wat lokale besturen in Vlaanderen zijn.

Uiteraard willen we ook ruimte laten voor lokale besturen. Ik heb daar geen enkel probleem mee. Maar als het bijvoorbeeld gaat over een streng vergunningsbeleid rond kappingen, dan zeggen sommige lokale besturen dat ze zich daaraan houden, maar als je dan de facto gaat kijken naar het aantal ontbossingen, dan staan die gemeentes wel aan de top. Je kunt streng zijn op papier, maar als je alles toelaat, dan is dat niet zo oké. Ook daar zou ik een evenwicht willen vinden om uniformiteit te hebben, omdat we natuurlijk minder ontbossingen willen. Op Vlaams niveau wil ik de regels dus al wat scherper zetten, maar uiteraard zal er nog ruimte zijn voor de lokale besturen om een eigen invulling te geven.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Bedankt, minister. Ik kijk uiteraard uit naar het resultaat van uw verdere overleg met de VVSG. U geeft eind februari aan, dus ik zal dat uiteraard verder opvolgen. Ik ben tevreden dat u ingaat op mijn vraag om toch nog de ruimte te geven aan lokale besturen. Verder is het natuurlijk logisch om de absurditeiten eruit te halen. We zitten op dezelfde golflengte om te komen tot minder ontbossingen in Vlaanderen. Dit wordt dus eind februari vervolgd. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van asbest in zorginstellingen – 1168 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te krijgen, heeft de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) met vier prioritaire sectoren een protocol afgesloten, namelijk landbouw, onderwijs, de sociale huisvesting en de zorgsector. 3,5 miljoen van de 12,4 miljoen euro relancemiddelen is gereserveerd om de zorgsector versneld asbestveilig te maken. En dat ik het hier ga hebben over de welzijnssector, de zorgsector, minister, zal u natuurlijk niet verbazen.

Met betrekking tot de zorgsector konden instellingen zich initieel tot 15 oktober van vorig jaar – en als ik me niet vergis, nadien verlengd tot 29 oktober van vorig jaar – bij de OVAM aanmelden voor de ondersteuning bij asbestverwijdering en voor de actualisatie of verfijning van hun asbestinventaris. In antwoord op mijn schriftelijke vraag van 18 november vernam ik dat bij de eerste oproep 61 zorgvoorzieningen zich hebben aangemeld voor asbestinventarisatie en 39 voor de ondersteuning bij asbestverwijdering. Er was nogal een groot verschil tussen de verschillende provincies. De meeste van hen, in totaal 37, zijn gelegen in Vlaams-Brabant, zo leerde ik uit het antwoord op die schriftelijke vraag.

Over de aard van de zorgvoorzieningen kreeg ik in mijn antwoord geen informatie, omdat die opdeling niet werd gemaakt, minister. Maar als ik naar het grote aantal zorgvoorzieningen zie, bijvoorbeeld al meer dan achthonderd woonzorgcentra alleen al in Vlaanderen, dan is wel duidelijk dat het natuurlijk maar gaat over een fractie van al die zorgvoorzieningen die zich hebben aangemeld.

Vandaar mijn vragen, minister. Hoe beoordeelt u de respons van de zorgvoorzieningen op de oproep tot het bestrijden van asbest? Gaat het om honderd verschillende zorginstellingen of zijn er ook die zich hebben aangemeld voor zowel de

inventarisatie van de aanwezigheid van asbest als voor de ondersteuning bij de verwijdering ervan? Hoeveel dan? In hoeveel zorginstellingen werd reeds een inventaris opgemaakt? Wat waren de resultaten? Welke inspanningen zult u nog doen om meer zorgvoorzieningen te motiveren om in de eerste plaats al een asbestinventarisatie te maken, om die te actualiseren, en in tweede instantie om actie te ondernemen om dit te verwijderen? En tot slot: hoeveel asbestdeskundigen worden aangesteld voor de actualisatie of verfijning van die asbestinventarissen en het begeleiden van zorgvoorzieningen voor het opmaken van een plan tot verwijdering ervan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, mevrouw Schryvers. De respons is binnen de verwachting. Het is nog maar de eerste call die georganiseerd werd in uitvoering van een zeer recent afgesloten sectorprotocol. Dus wij gaan er ook van uit dat de respons gradueel zal verhogen. Het gaat inderdaad om honderd verschillende zorgvoorzieningen, waarvan acht zowel voor asbestinventarisatie als voor ondersteuning asbestverwijdering hebben aangemeld.

Zorgvoorzieningen dienen reeds op basis van de codex over een asbestinventaris te beschikken vanuit hun werkgeversplicht op federaal niveau. Het is dus zeker niet het geval dat zorgvoorzieningen die niet intekenden op het protocol, geen inventaris zouden hebben.

Via de ondersteuning geboden in het sectorprotocol, kunnen zorgvoorzieningen hun asbestinventaris laten actualiseren in de vorm van een asbestattest en vooral laten toetsen of hun locatie reeds asbestveilig is of niet. Het is nog te vroeg om daar ook resultaten van te geven.

Via het sectorprotocol nemen de zorgkoepels het engagement om hun leden ook te stimuleren tegen 2029 al over een asbestattest te beschikken. Dat is drie jaar voor de decretale mijlpaal. Zorgvoorzieningen vallen als publieke constructies ook onder de decretale verwijderplichten verbonden aan de mijlpaal 2034 en 2040. Via het sectorprotocol engageerden de zorgkoepels zich ook om hun leden een investeringsplan te laten opmaken om dit te realiseren. In de periodieke stuurgroep met vertegenwoordiging van protocolactoren en de zorgkoepels wordt de voortgang van deze engagementen ook opgevolgd.

Indien de zorgvoorzieningen willen gebruikmaken van de ondersteuning voor de actualisatie van hun asbestinventaris, zet de OVAM hiervoor ook haar raamcontracten in met verschillende opdrachthoudende asbestdeskundigen, opgedeeld in percelen volgens regio. Het aantal raamcontracten, en dus opdrachthoudende asbestdeskundigen, wordt afgestemd op de vraag, namelijk het aantal aanvragen dat zorgvoorzieningen jaarlijks zullen indienen. Er wordt dus altijd voor gezorgd dat er voldoende deskundigen klaarstaan om aan de vraag te voldoen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, u begon zeer stil, maar als ik uw eerste zin goed heb gehoord, is het aantal toch onder de verwachting. Het is ook maar de eerste call die gedaan is. Toen ik het antwoord las, was ook mijn duidelijke aanvoelen: dat lijkt me toch niet zoveel. Ik weet natuurlijk ook wel dat alle zorgvoorzieningen momenteel heel erg onder druk staan met een aantal andere heel grote uitdagingen. Daarom doe ik de oproep om ze vanuit Vlaanderen ook bij deze verplichting zoveel mogelijk te ondersteunen.

Minister, u hebt gezegd dat het nog maar de eerste call is. Ik las in eerdere oproepen het onderscheid tussen initiatieven die gericht zijn op kinderen en jongeren, en initiatieven die gericht zijn op anderen in de zorgsector. Er is een grotere tussenkomst voorzien voor initiatieven voor kinderen en jongeren, gezien hun

kwetsbaarheid en gevoeligheid. In de zorgsector gaat het natuurlijk over allemaal kwetsbare mensen, we moeten daar dus zeker oog voor hebben. Maar het zou toch goed zou zijn om specifiek de nodige aandacht te richten op bijvoorbeeld de initiatieven in de kinderopvang en de jeugdhulp en die bij een volgende call specifiek ondersteuning te bieden, zodat de respons daar ook groter wordt.

Mijn vraag is dus, minister: wanneer kunnen we een volgende call verwachten? Hoe zal Vlaanderen die initiatieven daarbij echt ondersteunen en bij de hand nemen? Hoe richt u zich specifiek tot die kwetsbare groep?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel, collega, voor de vraag.

Het sectorprotocol bevat duidelijke doelstellingen, en dat is een heel goede zaak.

Ik ben het met u eens: het is misschien een beetje opmerkelijk dat er een lage respons is op iets wat ongelooflijk belangrijk is. Ik deel de mening van collega Schryvers dat er bij een tweede oproep zeker aandacht aan besteed mag worden.

Ik vroeg me nog af, minister: collega Schryvers geeft aan dat de sector onder druk staat, maar zijn er ook signalen gegeven waarom de respons eerder laag was?

En in die zin heb ik misschien ook een bijvraag: kan dat ondervangen worden bij een tweede oproep, is er een manier om daarop in te spelen, daarmee om te gaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u aan beide collega's.

Als we vergelijken met andere protocollen die nu in stroomversnelling zitten: die zijn ook wat rustiger gestart. Men zegt mij dat dat zeker zal loslopen bij de volgende call, dat is normaal gezien nog in de eerste jaarhelft van dit jaar.

We gaan zeker de vinger aan de pols houden, mevrouw Schryvers, om iedereen zoveel mogelijk mee te krijgen. Bij de eerste call konden alle zorginstellingen die ingeschreven waren, ook geholpen worden. We hebben dus aan de jeugd prioriteit moeten geven omdat zij allemaal meegenomen konden worden.

De respons was eerder laag, omdat het protocol nog niet zo lang bestaat en nog maar pas ingang heeft in de sector. We communiceren daar natuurlijk ook over en zullen dat bij die tweede call zeker extra doen. Zoals mevrouw Schryvers ook zegt, denk ik dat de zorgvoorzieningen nog heel wat andere taken hebben, die even belangrijk of zelfs belangrijker en nog acuter zijn. Dat neemt natuurlijk niet weg dat we er in die tweede call extra aandacht voor zullen hebben en zullen meegeven dat de OVAM mee kan ontzorgen en ondersteunen in dat hele traject.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister.

Het is inderdaad een heel belangrijk thema. Het is ook voor de zorgvoorzieningen een belangrijk thema, maar ze staan natuurlijk heel erg onder druk. Ik denk dat het nodig is dat hen vanuit Vlaanderen de nodige ondersteuning wordt geboden en ik dank u voor het antwoord en het engagement om dat zeker in de volgende periode op die manier op te nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de Vlaamse Regering voorgestelde compensatiemaatregelen voor de aanleg van de hoogspanningslijn Ventilus – 1184 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, het zal u misschien verwonderen, maar ik lees ook de Krant van West-Vlaanderen. Die gaat de wereld rond – zo hoort dat. Volgens die doorgaans zeer goed geïnformeerde topkwaliteitskrant, heeft de Vlaamse Regering een goede week geleden beslist om een nota voor te leggen aan het Overlegcomité van de verschillende regeringen aangaande de compensatiemaatregelen in het kader van Ventiluproject. Dat die nota wordt voorgelegd, is een logische stap uiteraard, aangezien Elia actief is op federaal niveau en er overlegd moet worden.

Wat interessant is, zijn de maatregelen die de Vlaamse ministerraad voorstelt: het uitbreiden van de zone waarin mensen vrijwillig kunnen verkopen aan Elia, van 35 naar 100 meter; het verhogen van de compensatievergoedingen voor bedrijven en inwoners; het voorzien van een gemeenschapsfonds – en dat is interessant – van 2 miljoen euro per kilometer voor de nieuw aangelegde 380 kilovolt bovengrondse hoogspanningsleidingen, en evengoed een stevig bedrag per kilometer voor bestaande bovengrondse hoogspanningsleidingen wanneer er een upgrade gebeurt – wat ook voorzien is in het kader van dit project; en uiteraard het proberen maximaal ondergronds te brengen – of te houden – van leidingen, en het afbreken indien ze niet meer nodig zijn voor Ventilus, wat in een aantal gevallen zo zal zijn.

Op zich is het een goede zaak dat die nota er komt. Het is ook een goede zaak dat het vrij genereus is. Mijn fractie is zowel voor het aanleggen van het Ventiluproject, als voor een grondige gedegen compensatie voor de getroffen, want de twee hangen onvermijdelijk met elkaar samen. We zijn daar dus absoluut voorstander van. Het is goed dat die nota er is, maar het is wel interessant om er even naar te kijken, en het is goed dat er enige duidelijkheid zou zijn over de achterliggende redenering en de onderliggende redenen en motivatie van die compensaties, zodat ook dat voor iedereen helder en duidelijk is.

Dan valt het toch wel op, in eerste instantie, dat die 2 miljoen euro per kilometer een mooi bedrag is, maar bijvoorbeeld een heel pak hoger ligt dan wat men in Frankrijk voor een vergelijkbare investering vergoedt. Als ik het goed heb, gaat het daar over ongeveer 50.000 euro per kilometer aan budgetten die voorzien worden. Vanwaar dat verschil?

Bovendien is het enigszins afwijkend dat die middelen niet alleen voor de nieuwe hoogspanningsleidingen worden voorzien, maar ook voor gevallen waar bestaande leidingen versterkt worden. Daar is een opvallend communautair verschil, om het zo uit te drukken. In Vlaanderen zijn natuurlijk de meeste leidingen binnen dat kader en binnen de aansluitingen en de versterkingen van het net al versterkt in het recente verleden, zonder die compensaties, terwijl in Wallonië een hele hoop van die versterkingen nog moeten gebeuren en logischerwijze, indien het Overlegcomité op federaal niveau tot een akkoord komt, voor dezelfde bedragen vergoed zullen moeten worden, als we enigszins correct zijn.

Minister, concreet heb ik voor u de volgende vragen.

Op hoeveel kilometer zal dit fonds betrekking hebben? Over hoeveel kilometer gaat dit? Hoeveel geld is daarvoor dan logischerwijze voor nodig als je het omrekent?

Komen deze kosten in de hoogspanningstarieven of zijn er alternatieven om het te financieren? Wat is de impact, indien het in de tarieven komt, op de elektriciteits-tarieven voor respectievelijk laagspannings- en hoogspanningsklanten?

Wordt er door de Vlaamse Regering – blijkbaar zit dat niet in de nota, maar ik heb die uiteraard zelf niet gezien – over nagedacht om eventueel met terugwerkende kracht te werken wat betreft die vergoedingen voor leidingen die in het recente verleden al werden versterkt, ook in het kader van het aan land brengen van offshore opgewekte stroom? Is dat ook een van de pistes die gevolgd kan worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Misschien moet ik eerst en vooral meegeven, collega Tobback, dat Frankrijk natuurlijk niet te vergelijken is met Vlaanderen, waar er veel dichtere en meer verspreide bebouwing is. In Frankrijk is er ook veel meer ruimte om dergelijke infrastructuur aan te leggen. U kunt dus niet zomaar zeggen dat we Frankrijk met Vlaanderen kunnen vergelijken.

U weet dat we in dit dossier toch voor draagvlak moeten zorgen. We moeten voor draagvlak zorgen in West-Vlaanderen, bij de bevolking op de eerste plaats, maar ook bij de vele burgemeesters. Als minister van Energie is het voor mij ook belangrijk dat we verder konden doen, want dat dossier is heel lang bestudeerd. De Ventiluslijn is nu duidelijk, denk ik. We moeten nu verder kunnen doen, want het is belangrijk dat die energie op land komt zodat we de black-outs kunnen vermijden en de netten kunnen versterken. Vandaar dat de Vlaamse Regering in haar beslissing van 18 november 2022 bij de doorstart van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) Ventilus reeds het standpunt ingenomen had dat ze aan de federale overheid een uitbreiding wil vragen van de bestaande compensatieregeling waaraan Elia gebonden is, waaronder het fonds.

Er werd toen ook beslist dat wij onze vraag tot uitbreiding van die compensatieregeling zouden agenderen op het eerstvolgende Overlegcomité. We hebben vernomen dat er geen Overlegcomité is in januari, en dat het eerstvolgende Overlegcomité pas op 15 maart zou plaatsvinden. We hebben via het kabinet van de minister-president gevraagd of er geen mogelijkheid is om toch een Overlegcomité te houden. Nu we de knopen hebben doorgehakt, denk ik dat we ook verder moeten kunnen doen.

De beslissing van 13 januari waar u naar verwijst, is in feite de formalisering van onze vraag tot uitbreiding van de compensatieregeling die wij wensen voor te leggen aan de federale overheid. In het voorstel van de Vlaamse Regering, dat reeds werd besproken bij de doorstart van het GRUP Ventilus op 18 november 2022, zal aan het federale niveau worden gevraagd om in het kader van de uitvoering van de 380kV-Ventilusverbinding, het flankerend beleid en de voorziene bedragen te verhogen. We denken dat dat noodzakelijk is. Gezien de impact van een degelijk, uitzonderlijk infrastructuurproject op de omgeving, moet er toch ook wel een gedragen compensatie voorzien worden voor de omwonenden, die dan ook wat uitgebreider is dan wat er vandaag al bestaat. Ik denk dat dit nodig is om de noodzakelijke ondersteuning te bieden voor het maatschappelijk draagvlak van Ventilus in West-Vlaanderen, en om een billijke compensatie te garanderen voor de directe en indirecte betrokkenen van het finale tracé.

Het gemeenschapsfonds wordt gefinancierd door Elia en staat ter beschikking van de lokale gemeenschap die een impact ondervindt van de infrastructuurwerken. Met dit fonds worden projecten ondersteund die onder meer de leefomgeving verbeteren. Ook in het kader van Ventilus zal dit fonds betrekking hebben op het volledige traject. Hoeveel kilometer dat uiteindelijk is, kunnen we natuurlijk nog niet zeggen, omdat het definitieve traject nog niet is vastgelegd. Ik kan daar dus moeilijk op vooruitlopen.

Hoeveel dat zal kosten, kunnen wij ook nog niet exact berekenen omdat het definitieve tracé van Ventilus nog niet is vastgesteld. De procedure loopt nog en daarom is het moeilijk om daar nu al een bedrag aan te koppelen. We hebben wel al de principes vastgesteld, maar het totale bedrag kunnen we pas zeggen als het definitieve tracé bekend is. We hebben ook gezegd dat we daarmee verder doen, dus ik hoop dat we eind februari het definitieve tracé van Ventilus kunnen vastleggen. Het zou goed zijn als we in februari een Overlegcomité zouden hebben om dit punt ook te bespreken. Wat al dan niet zal worden doorgerekend, zal vooral worden bepaald door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), want zij zien daar samen met de federale overheid op toe.

Wat uw laatste vraag betreft: zoals ik al heb aangegeven, is dit een voorstel van de Vlaamse Regering aan de Federale Regering. De Federale Regering wil ook het project Ventilus zo snel mogelijk kunnen laten doorgaan. Elia zegt tegen ons dat het de laatste keer is dat daar zo'n project bovengronds is. In de toekomst zouden de technologie en innovatie ver genoeg staan. Maar om verder te kunnen doen, denk ik dat het belangrijk is dat we dat draagvlak hebben en dat we die billijke compensatie kunnen garanderen. Ik ben zelf geen voorstander van het retroactief toepassen van dergelijke maatregelen. Dat gebeurt op dit moment ook niet voor andere wetgeving of maatregelen. Daar zou ik dus wel voor opletten.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het feit dat er een grotere bevolkingsdichtheid is, is inderdaad een logische reden waarom iets duurder zou zijn in Vlaanderen dan in Frankrijk.

Puur ter aanvulling: ik neem aan dat het bedrag dat de Vlaamse Regering voorstelt, effectief op objectieve criteria is gebaseerd. Want net zoals in Vlaanderen zijn er ook in Frankrijk meer en minder dichtbevolkte gebieden. Ik zeg dit vanuit de bekommernis om duidelijke criteria, een duidelijke uitlegbaarheid en heldere verantwoording te hebben voor die bedragen. Ook dat draagt bij aan het draagvlak.

Ik neem aan dat er hierover met de federale overheid overleg is gepleegd in het kader van het Overlegcomité, maar is er ook overleg met Elia? Want uiteindelijk is het Elia zelf dat op dit ogenblik zeer goed weet wat de gebruiken zijn, wat de huidige systemen zijn, hoe die toepasbaar zijn en wat daarin eventueel de gebreken zijn. Was Elia betrokken bij het uitwerken van het voorstel van de Vlaamse Regering? Hebt u die criteria van Elia gekregen? Of hebt u die aan hen voorgelegd?

Ten slotte wilde ik hierover een bijkomende vraag stellen, maar ben ik blij om nu spontaan van uzelf te horen dat men er nog altijd van uitgaat dat in februari het definitieve tracé zal worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het is inderdaad belangrijk, ook gezien de ongerustheid bij de mensen, dat men in de eerste plaats de ongerustheid bij de mensen die helemaal niet zullen worden geraakt – en dat is het grootste deel van de mensen die vandaag ongerust zijn – wegneemt. Dat is bijzonder belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik wil even dieper ingaan op de laatste vraag uit de eerste vragenronde van collega Tobback.

Zoals u weet, loopt de bestaande hoogspanningslijn op 380.000 volt tussen Izegem en Avelgem die door Ventilus zal worden verzaagd, onder meer door het stadscentrum van Deerlijk. Op dit moment is de beperkte transportcapaciteit er 0,95 gigawatt, met een magnetisch veld van jaargemiddeld ongeveer 2 microtesla. Door de verzwaring van die 6 gigawatt van Ventilus zal volgens de berekening van uw Departement Omgeving de jaargemiddelde belasting minstens 12 microtesla gaan

bedragen. Uit andere, meer uitgebreide berekeningen blijkt dat die minimale jaar-gemiddelde belasting in 2032 minimaal 20 microtesla zal bedragen, en dat is zelfs een overschrijding van de huidige interventiewaarde van 20 microtesla voor kort-stondige blootstelling van één tot veertien dagen in het Binnenmilieubesluit. Ook in het recente federale ontwikkelingsplan staat dat Ventilus hoog belast zal worden en volledig zal worden gebruikt.

Minister, als we al die gegevens kennen, waarom wordt dan voor de lokale besturen een gemeenschapsfonds van 2 miljoen euro per kilometer voorzien en voor de omwonenden die werkelijk aan tien keer hogere magnetische velden zouden worden blootgesteld totaal niets? Want het Binnenmilieubesluit heeft het zelfs over een niet te overschrijden advieswaarde van 0,4 microtesla voor een jaargemiddelde belasting.

Minister, vindt u nu echt dat de stijging van 2 naar 12 en mogelijk zelfs naar 20 microtesla verwaarloosbaar is voor de gezondheid van die duizenden betrokkenen?

En waarom krijgen die mensen alleen maar bijkomende risico's op kanker en niet het recht om te gaan verhuizen? Geldt het grondwettelijk gewaarborgde recht op de bescherming van de gezondheid en het leefmilieu dan niet voor iedereen in Vlaanderen? Minister, waarop baseert u zich om te bepalen wiens gezondheid potentieel mag worden aangetast en wie gezond mag blijven?

Ten slotte hoop ik met u mee dat u het Overlegcomité vroeger kunt bijeenroepen dan op 15 maart. Want hoe sneller de burgers en bedrijven in West-Vlaanderen worden geïnformeerd, hoe beter. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, Elia heeft bijvoorbeeld met de landbouw al een protocol over zulke compensaties. Dat heeft ze ook met Aquafin en ook met Air Liquide, daar bestaan al protocollen voor. De vragen zijn dan: in hoeverre gaan die compensaties? Hoe gaan die berekend worden? Neemt men effectief elk erfgebouw en alle technische constructies op als 'ter compensatie'? Want het idee is dat het middelpunt van de woning wordt gebruikt voor die honderd meter. Maar die woningen staan uiteraard niet centraal, op zo'n erf staan ook stallen. Wordt dat ook meegerekend? Want zulke stallen bevatten ook dieren, waarop die straling ook effect heeft. Het gaat ook over de schadevergoeding van installaties op zo'n erf, want daar staat bijvoorbeeld ook een aarding. Dat heeft allemaal een effect daarop. Dat zijn mijn bijkomende vragen daarover. Misschien kunt u die beantwoorden.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik wou toch aansluiten. We kunnen u hier opjagen in de commissie als we denken dat het niet snel genoeg gaat of als de richting duidelijk is en de beslissing niet wordt genomen, maar dan moeten we ook zo groot zijn om het te zeggen als het in de goede richting gaat. Ik vind het belangrijk om aan te geven dat het volgens onze fractie heel goed is dat knoop is doorgehakt en dat die beslissing eindelijk is genomen. En bovendien wordt ook onze tweede verzuchting, die wij al heel lang deelden, om ruime compensaties te voorzien en geen risico's te nemen met landschapsvervuiling en zeker niet met gezondheid, nu vertaald in concrete voorstellen. Want of je nu voor of tegen bent – en je kunt daar van alles wetenschappelijk over zeggen –, we moeten daar uiteraard alle voorzorgen nemen. Daarin zult u altijd in ons een bondgenoot hebben.

Ik ben ook blij om te horen dat u zelf hebt aangedrongen op een sneller Overlegcomité, want de tijd is inderdaad krap en we moeten nu ook niet nodeloos maanden verliezen met naar elkaar te zitten kijken.

Ik begrijp de aanvullende vraag van collega Ryheul niet goed, want ik heb begrepen dat er net een uitbreiding van de uitkoopmogelijkheden komt. Dus in die zin denk ik wel dat daaraan tegemoet is gekomen. Ik vroeg mij in het kader daarvan gewoon af: er wordt nu gesproken over een afstand tot 100 meter en nieuwe verkoopmogelijkheden. Wij staan daar zeker achter, maar is er een simulatie gemaakt van over hoeveel huizen het in verschillende scenario's kan gaan en van de bijhorende kosten? Want finaal zal die kostprijs natuurlijk – en daar staan we achter – via Elia doorgerekend worden aan de eindverbruiker. In dat opzicht is de financiële kant van de zaak niet onbelangrijk. Maar wat ons betreft: alle steun om hier snel mee vooruit te gaan en voor die ruime compensaties te kiezen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Heel kort, voorzitter, om toch op te merken dat het de eerste keer is in deze commissie dat iedereen zich achter ruimte compensaties voor eigenaars schaart. Dat is iets dat blijkbaar per regio of per dossier wordt opgesplitst. Maar ik kan in alle eerlijkheid zeggen dat onze fractie alleszins in alle dossiers en over heel Vlaanderen pleit voor eerlijke en ruime compensaties.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's.

Wat die vergoedingen betreft: mevrouw Ryheul heeft het misschien niet goed gelezen in de nota, maar mijnheer Vaneekhout, u hebt inderdaad gelijk. Wij voorzien wel degelijk vergoedingen voor alle betrokkenen, dat staat ook in ons besluit. Wij voorzien in een opkoopmogelijkheid voor mensen die binnen een straal van 100 meter wonen. In een normale regeling is dat in een straal van 35 meter. We hebben dat dus verruimd. Mensen die niet willen verhuizen en die, hoewel ze de kabels misschien lelijk vinden er toch willen blijven wonen, krijgen een compensatiepercentage, voorzien aan de hand van een schatting van waardevermindering van woningen. Hoeveel dat exact zal zijn, collega Vaneekhout, dat zal moeten worden uitgemaakt bij het gekozen tracé. Wij hebben ook gezegd dat het gekozen tracé zo weinig mogelijk door woongebied zal lopen, dat is sowieso het uitgangspunt. Dat heeft dan ook een effect op die kostprijs, en daar zou ik nog niet op vooruit willen lopen. Wij hebben, toen de beslissing in november was gevallen, aan de administratie gevraagd om de tracés uit te zoeken. En ik hoop dan ook dat we eind februari die knoop kunnen doorhakken. Want, zoals collega Tobback zegt, dan brengt dat voor veel mensen duidelijkheid of de lijn al dan niet bij hen loopt. Voor de mensen bij wie dat het geval is, voorzien we een degelijke compensatie. Zij die aangeven dat ze daar niet willen blijven wonen, moeten we op een correcte manier kunnen vergoeden. Het staat ook bepaald wat we doen als mensen het niet erg vinden, maar wel een vergoeding rond waardevermindering willen.

Uiteraard hebben we met Elia verschillende keren gesproken over mogelijke compensatie. We hebben vanaf het moment dat de beslissing was gevallen heel duidelijk aangegeven dat we hier voor draagvlak moeten gaan zorgen. Zij hebben natuurlijk niet in hun kaarten laten kijken wat betreft wat en hoeveel dat moet zijn. Maar wij denken wel dat het pakket dat nu voorligt wel een goed pakket is dat voor dat draagvlak moet zorgen, dat hebben we in de regering ook doorgesproken. Degenen die zeggen dat ze er niet willen blijven wonen, moeten die vergoeding kunnen krijgen. We hebben dat ook verbreed naar 100 meter.

Daarnaast hebben we ook gezorgd voor de stralingsnormen, ook dat is natuurlijk heel belangrijk. Het is de eerste keer in Vlaanderen dat de voorzitter van de Hoge Gezondheidsraad stralingsnormen heeft opgesteld. We zijn dat ook aan het omzetten, zodat we die niet alleen in West-Vlaanderen maar voor heel Vlaanderen kunnen gebruiken. Elia heeft dat natuurlijk niet zo graag, maar ik denk dat het belangrijk

is dat dat er komt, dat dat transparant is, dat elke burger kan gaan kijken hoe dat bij hem zit. We zijn daar verder op aan het werken, dus dat komt er.

Aanvullend op de vraag van collega Vaneeckhout: in het kader van de opmaak van het plan-MER zijn er wel simulaties gemaakt van het aantal getroffen woningen en gebouwen in de omgeving waar Ventilus uiteindelijk zou komen. Dat hebben we dus uitgebreid onderzocht en zal nu verder bekeken worden bij de vaststelling van het definitieve tracé, waar ik natuurlijk nog niet op kan vooruitlopen.

Mijnheer Pieters, er is een regeling voorzien voor de landbouwsector. Met hen zijn er reeds bestaande landbouwprotocollen, in functie van de compensatie voor landbouwers. Dit kan instaan voor compensaties bij landbouwbedrijven waar er overspanningen zijn of waarvan landbouwgronden worden ingenomen. Deze wordt momenteel heronderhandeld en wij verwachten ook eerstdaags een nieuw landbouwprotocol wat dat betreft.

Wat de stralingsnormen betreft: de wetgevende initiatieven in functie van de stralingsnormeringen zijn nog lopende. Wij voorzien daar dus ook een monitoring-systeem, dat onafhankelijk van Elia zal werken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw duidelijke antwoord, en waar het niet duidelijk is, is er ook een uitleg voor.

Ik wil alleen maar oproepen om de druk op Elia heel duidelijk hoog te blijven houden. Zij zitten uiteindelijk mee aan de tafel en zijn mee betrokken. Zij hebben in het verleden aangegeven zich bewust te zijn van de nood aan een faire compensatie. Ik denk dat het dus belangrijk is om die druk ook vanuit Vlaanderen hoog te houden.

Ter attentie van collega Coenegrachts wil ik zeggen dat hij misschien eens wat vaker naar commissievergaderingen moet komen. Ook als het bijvoorbeeld gaat over stopzettingsvergoedingen voor landbouwers in het kader van het mestactieplan, heeft mijn fractie al meermaals het standpunt verdedigd dat wanneer er voor het algemeen belang beslissingen moeten worden genomen, daar correcte vergoedingen tegenover moeten staan. U zult mij iets anders horen zeggen wanneer het erom gaat gigantische winsten uit te betalen aan speculanten op kosten van de belastingbetaler. U weet ook over welk dossier we het daar hebben. Die twee zijn bijzonder goed van elkaar te onderscheiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het NuReDrain-project voor de bestrijding van nutriënten uit diffuse bronnen – 1196 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, diffuse lozingen van nutriënten vanuit de land- en tuinbouw vormen een van de oorzaken van de nutriënten die worden teruggevonden in het oppervlaktewater. Het Interreg-project 'NuReDrain' ontwikkelde filtersystemen om stikstof en fosfor uit drainagewater en spuistromen te verwijderen. Ze verwijderen fosfor door adsorptie aan ijzerrijk materiaal. Dat ijzerrijk materiaal wordt onder meer gevonden in reststromen van de drinkwaterbedrijven. Stikstof wordt verwijderd door bacteriologische denitrificatie. Dat kan gebeuren in

een 'moving bed bioreactor' (MBBR), maar ook in een rietveld of in een houtsnip-perfilter.

Het zijn natuurlijk technieken die al langer bestaan op kleine schaal, maar die nu via veldproeven in Beitem, Staden, Destelbergen en Sint-Katelijne-Waver een aantal resultaten met zich meebrengen die een nutriëntenreductie tonen van 60 tot 95 procent. Dat zijn resultaten die toch alleszins veelbelovend zijn.

Dit roept een aantal vragen op, en wellicht is dit een thema dat nog wel zal terugkomen in deze commissie. Nu heb ik alvast al twee vragen aan u, minister. Ten eerste, werd u op de hoogte gebracht van de resultaten van dit project? Wat is uw reactie op de resultaten? En ten tweede, hoe staat u tegenover de vraag van de initiatiefnemers om – in opvolging van die geïsoleerde veldproeven – per provincie een testgebied te selecteren waar een vereist aantal filters kan worden geïnstalleerd om de concentratie van nutriënten in het oppervlaktewater te verminderen? Alvast bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De trekker van het onderzoeksproject is het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa). Dat is geen entiteit die ik zelf aanstuur. Dat gebeurt door de collega die daarvoor bevoegd is. Mijn administratie heeft momenteel geen formeel onderzoeksrapport ontvangen en was ook niet betrokken bij het overleg waar een visie tot stand kwam. Mijn administratie heeft wel op eigen initiatief deelgenomen aan door Vlakwa georganiseerde workshops en events. Uiteraard zijn wij altijd tevreden met innovatie- en onderzoeksinitiatieven. Het is goed dat daar ook continu geïnoveerd wordt, en dat daar ook nieuwe onderzoeksinitiatieven komen die bijdragen tot de doelstellingen van ons milieu- en waterbeleid. Ik heb dan ook het onderzoeksrapport bij Vlakwa opgevraagd.

Wat uw tweede vraag betreft: dit project heeft betrekking op het landbouwbeleid en de bevoegdheden van de minister van Landbouw. Maar zoals ik heb gezegd: nieuwe kennis en inzichten zijn steeds van harte welkom. Die omarm ik dus warm.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank voor uw antwoord. Het was een kort antwoord, maar het was natuurlijk een eerste vraag over dit thema. Er zullen er wellicht nog volgen. Ik ben enigszins verbaasd, als ik dat mag zeggen, dat u zegt dat het volledig onder de bevoegdheid van collega Brouns zit. Alles wat zich richt op het reduceren van nutriënten in het oppervlaktewater valt natuurlijk onder uw bevoegdheid, onder andere de meetnetten, de opvolging daarvan, ook de werking die daar de afgelopen jaren rond heeft gelopen op het terrein. Dit lijkt me een van de toepassingen die zou kunnen bijdragen aan een oplossing voor een aantal meetpunten in het MAP-meetnet (mestactieplan), bijvoorbeeld. Dus ik ben toch wel enigszins verbaasd van uw antwoord, dat u zegt dat dit eigenlijk buiten uw bevoegdheid valt. Misschien als bijkomende vraag, minister: kunt u verklaren – of nog beter uitleggen – waarom u zegt dat dit soort projecten en veldproeven die zorgen voor een betere waterkwaliteit, toch volledig buiten uw bevoegdheid vallen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik kan daar natuurlijk ook niks aan doen dat het concrete project niet bij mij zit. Dat zit volledig bij Vlakwa en een andere minister trekt dat. Uiteraard staan wij open voor oplossingen die worden gerealiseerd. Dat is allemaal geen probleem. Ik zou zeggen dat de minister van Landbouw mij dat best opstuurt of dat hij het opneemt in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) onder zijn departement. Maar ik kan het alleen maar toejuichen, want het is een belangrijke uitdaging, of het nu gaat om stikstof, mest of MAP 7. Dat kan dus sowieso

meegenomen worden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Maar ik trek Vlakwa niet; het staat niet onder mijn bevoegdheid.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw bijkomend antwoord.

Het is natuurlijk niet omdat Vlakwa trekker is van dit Europees Interreg-project dat dat zou moeten betekenen dat de resultaten uit een Europees project sowieso niet moeten worden bekeken door een minister van wie de bevoegdheden wel vallen onder hetgeen in dat project wordt onderzocht. Maar ik neem uw oproep zeker mee. Ik zal minister Brouns daar ook over ondervragen om te horen of daar mogelijkheden zijn binnen het GLB. Een essentiële voorwaarde daarbij is dat dit GLB snel kan worden uitgerold en dat er snel duidelijkheid in komt. Maar het lijkt me toch het best dat we eens terugkomen naar deze commissie om – ondanks het feit dat u zegt dat u geen trekker bent van dit specifieke project – te kijken naar de resultaten die een impact kunnen hebben op uw beleidsdomeinen. We kunnen die niet zomaar overboord gooien omdat de trekker van het project niet onder uw bevoegdheid zou vallen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Mestrapport 2022 en het verlies van de Vlaamse derogatie – 1198 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik had van de voorzitter begrepen dat er nog een gedachtewisseling of hoorzitting zal volgen over het Mestrapport 2022. Ik zal mijn inleiding dan ook wat inkorten en het enkel over de derogatie hebben.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gaf in de marge van de communicatie over het Mestrapport mee dat de aflopende derogatie van de Nitraatrichtlijn in 2023 niet meer zal worden verlengd door de Europese Commissie omdat we volgens de Commissie onvoldoende kunnen aantonen dat we de doelstellingen op het vlak van waterkwaliteit zullen halen. Een heel aantal landbouwers die gebruikmaakten van deze derogatie – ongeveer voor 80.000 hectare – zullen dus niet meer de mogelijkheid hebben om meer dan 170 kilogram stikstof per hectare uit dierlijke mest uit te rijden op de akkers en velden. Om in de toekomst nog aanspraak te kunnen maken op de derogatie zal het nieuwe MAP 7 (mestactieplan) een sterke verbetering van de waterkwaliteit moeten garanderen.

Minister, kunt u toelichten hoe de procedure voor de nieuwe derogatie is verlopen? Welke stappen hebben plaatsgevonden vooraleer de verlenging van de derogatie door de Europese Commissie werd geweigerd?

Welke impact schat u in dat dit zal hebben op landbouwers die aantoonbaar met bodemstalen recht hadden op die derogatie of daar in elk geval voor in aanmerking kwamen, maar daar nu niet meer van kunnen gebruikmaken, die vanaf nu minder dierlijke mest op hun areaal mogen uitrijden, een groter mestoverschot moeten kwijtraken en moeten overschakelen op duurdere kunstmest?

In tijden dat kunstmest, onder andere door de oorlog in Oekraïne, erg duur is, is dierlijke mest waardevol. Heel wat akkerbouwers die zelf niet beschikken over dierlijke mest, zijn vragende partij om met die overschotten van collega's te kunnen

werken in plaats van met dure kunstmest. Volstaat de huidige burenregeling om de volumes dierlijke mest die landbouwers met derogatie tot nu toe op eigen gronden konden verwerken, over te dragen aan collega's zonder of met te weinig dierlijke mest?

Hoe evalueert u de impact van het verlies van de derogatie op de nodige capaciteit aan mestverwerking?

Wordt er in de lopende onderhandelingen voor een nieuw MAP 7 rekening gehouden met een scenario waarin we op basis van een nieuw en robuust Mestdecreet opnieuw de derogatie zullen aanvragen? Kunt u eventueel een stand van zaken van deze onderhandelingen geven?

Meer mestverwerking kan ertoe leiden dat er meer afgeleide producten onder de noemer recovered nitrogen from manure (RENURE) ter beschikking zijn. Dit zou een waardevol alternatief kunnen zijn voor dure kunstmest die geïmporteerd moet worden. We kunnen hiermee de autonomie en circulariteit van onze landbouwsector bevorderen. Tot op heden valt RENURE onder de Europese drempel van 170 kilogram wegens van dierlijke oorsprong. In het verleden heb ik in een communicatie gezien dat Vlaanderen een van de trekkers is om hier Europees iets aan te veranderen. Wat is hier de stand van zaken?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Coel, ik dank u voor uw ingediende vraag.

De derogatieprocedure voorziet een goedkeuring van de Europese Commissie na advies van het Nitraatcomité. In het Nitraatcomité zitten alle lidstaten onder het voorzitterschap van de Europese Commissie. Er zijn vier vergaderingen nodig van het Nitraatcomité, dat vier keer per jaar bijeenkomt om tot een advies te komen. De procedure in het Nitraatcomité duurt bijgevolg negen maanden. De laatste twee keer kwam het Nitraatcomité bijeen op 15 september en 15 december 2022. Op mijn uitdrukkelijke vraag heeft de Vlaamse Landmaatschappij vooraf een vergadering bij de Europese Commissie belegd. Op die vergadering werd door de VLM gevraagd de eerste presentatie te verzorgen op het Nitraatcomité van 15 december. De Europese Commissie heeft die eerste presentatie tot twee maal toe geweigerd. In navolging hiervan heb ik in een brief aan Eurocommissaris Sinkevicius, bevoegd voor het leefmilieu, gevraagd of het alsnog mogelijk was voor de Vlaamse Landmaatschappij om een eerste toelichting te verzorgen op het Nitraatcomité van 15 december 2022.

De Eurocommissaris heeft daarop het volgende geantwoord, en ik citeer: "Het niveau van verontreiniging door nitraten van grond- en oppervlaktewater en de trofische toestand van oppervlaktewater, de trends en evolutie van de waterkwaliteit in de afgelopen jaren, evenals de doeltreffendheid van de maatregelen die zijn genomen om de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn te bereiken, zijn de factoren waarmee de Europese Commissie rekening moet houden alvorens te overwegen een formeel proces binnen het Nitraatcomité te starten. Ook het verzekeren van de samenhang met de doelstellingen van andere relevante EU-milieuwetgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water moet overwogen worden.

Zoals u weet schiet Vlaanderen tekort in deze vereisten. In mijn brief van 18 november 2022 aan u en aan minister Brouns heb ik eraan herinnerd dat de Europese Commissie zich grote zorgen maakt over de waterkwaliteit door nutriëntenverontreiniging in gebieden met landbouwproductie in Vlaanderen. Bovendien zijn er geen nieuwe doeltreffende maatregelen genomen om de verontreiniging van het water zodanig te verminderen en verdere verontreiniging van het water te voorkomen dat

het uitrijden van mest op de akkers boven de 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare, de doelstellingen van de nitraatrichtlijn niet in gevaar brengt.

Daarom moet ik u tot mijn spijt meedelen dat, in overeenstemming met de vereisten van de EU-wetgeving die bindend is voor de lidstaten en de Commissie, de huidige situatie in Vlaanderen ons niet toestaat een dergelijke derogatie te steunen.”

In de brief van de Europese Commissie van 18 november 2022 waar de Europese Commissie naar verwees staat het volgende, en ik citeer: “De Europese Commissie voert al een aantal jaren besprekingen met Vlaanderen en wij hebben consequent uiting gegeven aan onze grote bezorgdheid over de waterkwaliteit en de ammoniakemissies als gevolg van nutriëntenverontreiniging in gebieden die worden aangetast door landbouwproductie in Vlaanderen. Zoals duidelijk blijkt uit opeenvolgende gegevens over de uitvoering van de nitraatrichtlijn, is de waterkwaliteit in gebieden met landbouwproductie, aanzienlijk verslechterd. In die gebieden blijkt al het oppervlaktewater eutroof te zijn en heeft 25 procent van het grondwater nitraatconcentraties boven de grenswaarde voor drinkwater. Daarom is er een zeer grondige evaluatie van de nitraatactieprogramma’s en van de onderliggende oorzaken van de ernstige verontreiniging nodig. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan structurele redenen, zoals de druk van de veehouderij en het grootchalige gebruik van meststoffen, alsook aan landbouwpraktijken in de nabijheid van waterlopen en in kwetsbare gebieden. Het is van essentieel belang dat het zevende nitraatactieprogramma de noodzaak en ernst van de impact van de landbouw op de waterkwaliteit in Vlaanderen weerspiegelt en de onderliggende structurele oorzaken aanpakt op een manier die evenredig is aan de omvang van het probleem. Een tijdige reflectie over dergelijke maatregelen in het kader van het strategisch GLB-plan van Vlaanderen zou op doeltreffende wijze bijdragen tot de noodzakelijke transitie naar duurzame veeteelt en landbouwproductie. Er is een meer geïntegreerde aanpak nodig die op langere termijn werkt om het Vlaamse veeteelt- en mestmodel op de weg van duurzaamheid te zetten en het in overeenstemming te brengen met de doelstellingen van de EU-wetgeving.”

Dat is wat de Europese Commissie ons heeft meegedeeld.

Met betrekking tot uw tweede vraag kan ik antwoorden dat de impact voor de landbouwers die derogatie toepassen is: ofwel extra mestafzet vinden, ofwel extra dierlijke mest gaan verwerken of minder dieren houden. De derogatie wordt vooral gebruikt door melkveehouders. Door het inzetten van stikstoffixerende gewassen zoals klaver, luzerne en bonen, die stikstof uit de lucht kunnen halen als stikstofmeststof, kunnen de landbouwers besparen op kunstmest. Dit past bovendien in de eiwitstrategie van de minister van Landbouw.

Wat betreft uw derde vraag kan ik antwoorden dat de prijzen voor kunstmest zeer hoog waren in 2022. Landbouwanalisten verwachten echter dat, met de dalende aardgasprijzen, ook de prijzen voor kunstmest zullen dalen, maar toch wel volatiel zullen blijven. De wetgeving laat toe dat akkerbouwers die niet over dierlijke mest beschikken, die kunnen verkrijgen van veehouders met een teveel aan dierlijke mest. Dit is een courante praktijk in de Vlaamse landbouw. Indien er onvoldoende vraag is van de akkerbouwers naar de extra mestoverschotten die ontstaan door het wegvallen van de derogatie, dan moet de extra mest naar de mestverwerking. Bovendien zet de Vlaamse Regering, ook op expliciete vraag van de Europese Commissie, in op een reductie van de veestapel om zo de algemene mestdruk in Vlaanderen te verlagen.

In antwoord op vraag vier kan ik antwoorden dat er een aanzienlijke capaciteit aanwezig is in Vlaanderen om mest te verwerken. Deze capaciteit volstaat om de extra mestoverschotten te verwerken. Het is mogelijk dat extra varkensmest wordt verwerkt, die technisch beter verwerkt kan worden dan rundveemest, en dat de

rundveemest gebruikt wordt op gronden die in het verleden met varkensmest bemest werden. Het is de verantwoordelijkheid van de sector om te voorzien in een betere afstemming tussen mestoverschotten en de verwerkingscapaciteit. Mestafzet op land dient natuurlijk steeds te gebeuren binnen het milieukader. Het afzetten van mest, toch een afvalproduct, wordt vaak gezien als een recht, maar dat is, zoals bij andere economische sectoren, niet het geval.

In antwoord op vraag vijf: ik kan hier niet op vooruitlopen. De voorwaarden die de Europese Commissie stelt om over derogatie te praten zijn meer dan duidelijk. Ik heb geciteerd uit de brief die ik van de Europese Commissie heb gekregen. In mijn antwoord op uw schriftelijke vraag van 10 november 2022 heb ik uitgelegd dat bij de hernieuwing van de derogatie van Nederland de Europese Commissie een afbouwscenario voorzien heeft waarbij er vanaf 2026 geen derogatie meer mogelijk is in Nederland. De Europese Commissie is van oordeel dat het niet meer verlenen van een derogatie Nederland zal helpen in hun transitie naar een ander landbouw-model, dat gebaseerd is op een minder intensieve landbouw. Het niet of onvoldoende verbeteren van de waterkwaliteit is een belangrijk criterium om derogaties niet meer toe te staan door de Europese Commissie.

Aangezien Vlaanderen met gelijkaardige problemen inzake de waterkwaliteit kampt, en de Europese Commissie de lidstaten vaak op dezelfde manier behandelt, denk ik dat we gewaarschuwd zijn en dat we slimmer moeten zijn. U weet dat mijn administratie de contouren van een ontwerp van mestactieplan aan de Europese Commissie had meegegeven. Er is toen heel veel kritiek geweest vanuit verschillende hoeken. De Europese Commissie lacht daar natuurlijk niet mee. Op dit moment overleggen de landbouw-, milieu- en natuurorganisaties over een nieuw voorstel. Ik wil dat ook alle kansen geven en ik hoop dat we daar de komende tijd van zullen horen. Het is de Europese Commissie die de contouren bepaalt, niet ik. Ik wil niet vooruitlopen op het overleg, laat ons dat alle kansen geven.

Wat de RENURE-producten betreft: dat zijn producten uit de mestverwerking die de werking hebben als kunstmest zoals ammoniumzouten. Deze producten hebben het statuut van dierlijke mest. Ze kunnen dus zonder probleem binnen de norm van 170 kilogram per hectare gebruikt worden. Voor teelten zoals wintergranen waar klassiek nog veel kunstmest wordt gebruikt in plaats van dierlijke mest biedt dit veel mogelijkheden. Om deze producten bovenop de norm te gebruiken, is een derogatie nodig die goedgekeurd moet worden door de Europese Commissie.

Op de Europese Landbouw- en Visserijraad van 17 oktober 2022 heeft de Europese commissaris meegedeeld dat de Europese Commissie voorstander is van het ontwikkelen van RENURE-producten als een manier om nutriënten te recyclen en ze uit te voeren van vervuilde gebieden, of gebieden met een overschot aan nutriënten, naar gebieden met een tekort, uiteraard altijd met respect voor de wetgeving rond voedselveiligheid en diergezondheid. In de vervuilde gebieden kunnen, volgens de commissaris, RENURE-producten gebruikt worden ter vervanging van kunstmeststoffen binnen de normen van de Nitraatrichtlijn om verdere vervuiling tegen te gaan. De commissaris stelt verder dat het duidelijk is dat gebieden die al vervuild zijn algemeen minder meststoffen moeten gaan gebruiken.

De meerwaarde van RENURE-producten is dat export van deze producten mogelijk wordt, en dat vervanging van kunstmeststof kan gebeuren in gebieden waar geen vee geteeld wordt en waar er onvoldoende dierlijke mest aanwezig is.

De voorzitter: Mijnheer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u, minister, voor uw omstandig antwoord.

Ten eerste bedankt voor uw inspanningen om die derogatie te verlengen. Het is niet gelukt, en dat is op zich wel jammer voor de betrokken landbouwers die er

gebruik van maken. Die derogatie kon in principe alleen maar gebruikt worden als ze met bodemstalen konden aantonen dat er weinig of geen residu aanwezig was, en er dus ook geen impact was op de waterkwaliteit in hun omgeving. Ik dacht uit het eerste gelekte plan ook begrepen te hebben dat ook daar die filosofie in zat dat, ongeacht in welk gebiedstype individuele boeren actief waren, als ze konden aantonen dat ze goed aan het werk waren, ze van een uitzondering konden gebruikmaken. Dat lijkt mij wel een beetje analoog aan de derogatie die we nu verliezen.

Uiteraard ben ik, voor alle duidelijkheid, ook voor het verbeteren van de waterkwaliteit en is er een goed plan nodig om de doelstellingen eindelijk te halen. Een algemene verlaging van de mestdruk in Vlaanderen zal daar wellicht een belangrijk onderdeel van uitmaken, maar ik denk dat er toch ook een aantal opportuniteiten zijn voor dierlijke mest. Het optimale gebruik van de aanwezige dierlijke mest op ons grondgebied kan de autonomie en circulariteit van onze landbouwsector vergroten. Dan is er toch minder noodzaak aan op basis van fossiele brandstof geproduceerde kunstmest. Dat heeft toch ook zijn impact op het milieu en het klimaat.

Tot slot, over de RENURE begrijp ik dat de EU dat breder wil laten gebruiken, en vooral van regio's met veel mest wil laten exporteren naar regio's met weinig mest. Maar ik denk dat we daar toch ook een kans missen in eigen regio door krampachtig dat onder die 170 kilogram per hectare te houden en dat te beschouwen als van dierlijke oorsprong. Ik ben maar een eenvoudige pol en soc'ër, maar ik laat mij toch vertellen dat dat het chemische equivalent is van kunstmest. We verplichten onze boeren dan eigenlijk om kunstmest aan te kopen, terwijl er technieken zijn om die eigen mest te verwerken tot en zo meer circulair te gaan werken.

Over die nieuwe technologieën gesproken, een aantal daarvan wachten nog op goedkeuring. Daar is ondertussen al enige tijd geleden een Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt (WeComV) voor opgericht, en ik wou eens informeren naar de stand van zaken daarrond. Wanneer kunnen we beoordelingen verwachten van die nieuwe technieken, zodat de landbouwers daarmee aan de slag kunnen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als deze saga en die beslissing van de Commissie één ding bewijst, dan is het dat hoe langer hoe meer het punt is genaderd en misschien zelfs is bereikt waarop zelfs de landbouwers die individueel correct en goed werken, het slachtoffer worden van het feit dat het hele systeem is ontspoord en dat men er niet in slaagt en niet bereid is om het hele systeem goed en correct te laten werken.

Het zijn diegenen die correct werken die vandaag het slachtoffer zijn van de excessen, truken, zijwegen en uitwegen die anderen blijven gebruiken en waarvoor ze in het verleden ook altijd steun hebben gekregen vanuit het beleid. In die zin onderschrijf ik misschien wel een aantal van de bedoelingen van de vraagsteller, maar heb ik toch wel mijn vragen bij de zoveelste technologische oplossing om weer eens een uitweg te vinden aan de inputkant.

Minister, ik wil toch benadrukken dat de essentie van dit alles is dat we een resultaat boeken. En het resultaat is niet een beetje meer mest gebruiken of een ander soort van mest, maar de verbetering van de waterkwaliteit realiseren. Hoe zult u dat de komende weken, maanden en jaren doen? Veel meer tijd dan dat is er niet meer, want hoe langer hoe meer landbouwers zullen op deze manier het slachtoffer worden van de cowboys in de sector. En de cowboys blijken met zeer velen te zijn in deze sector. Als je naar de resultaten kijkt, heb ik soms de indruk dat er hier meer cowboys dan indianen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het is inderdaad duidelijk dat zowel de landbouwer die het goed bedoelt als de natuurbeschermers en de mensen die bezig zijn met proper water met hun rug tegen de muur staan. Hoever staat u met het uitwerken van die nieuwe regelgeving rond MAP 7? Op een bepaald moment hebt u aangekondigd dat de milieubeweging en de landbouworganisaties het nu maar samen moesten uitwerken. Hebt u zicht op de stand van zaken? Wanneer zal er een nieuw voorstel op tafel komen? Want dat lijkt mij nu wel zeer urgent te zijn als we stappen willen zetten in het verbeteren van de waterkwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, ik sluit graag aan bij de vraagstelling. Ik beaam de volledige vraagstelling die collega Coel hier naar voren schuift en ook de elementen en de vaststellingen die we moeten doen op het vlak van milieukundige impact.

Ik zal het verduidelijken. Minister, dat Europa in dezen een actieplan verwacht op het moment dat de doelstellingen nog niet worden bereikt, is niet dadelijk nieuws, het is geweten. Dat zij voor de derogatie verwachten dat er een goedgekeurd actieplan is, is ook geweten. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Een plan dat was goedgekeurd door Europa? Was er een actieplan dat was goedgekeurd door Europa? *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Nee, ik heb begrepen dat er geen actieplan was dat was goedgekeurd door Europa. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Sorry, ik versta u niet. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Nu ben ik wel mijn draad kwijt, minister.

Het is duidelijk dat er een goedgekeurd actieplan moet zijn. De vraag is of we vandaag, aangezien dat plan er nog niet ligt, effectief naar een overgangsregeling kunnen gaan. Ik begrijp dat u hebt geprobeerd de deur open te zetten, ook bij Europa, maar dat dat momenteel nog niet is gelukt.

Zoals collega Coel ook onderstreept, is dat zowel vanuit landbouwkundig als vanuit milieukundig oogpunt natuurlijk heel raar, omdat net de derogatie ervoor zorgt dat je de grondstof, de mest, op een goede manier moet gebruiken en plaatsen in plaats van meer gebruik te maken van kunstmest. Doordat de derogatie niet wordt toegepast, zet je net de deur open om meer kunstmest, chemische meststoffen, aan te moedigen. Ik veronderstel dat we er allemaal van overtuigd zijn dat dat net een nadelig effect is. Naast dat nadelige effect op de productie van chemische meststof heeft het ook een nadelig effect op de bodemkwaliteit. Uit de wetenschappelijke onderbouwing in het verleden en de resultaten van de derogatie kunnen we alleen maar vaststellen dat die derogatie een positief effect heeft, zowel op milieukundig als op landbouwkundig vlak.

Minister, ik hoop dat dat is meegenomen in de motiveringsaanvraag bij Europa. Ik begrijp dat er eerst iets geweten moet zijn over het actieplan. Er is momenteel overleg tussen de partners. Ik verwacht daar de eerstkomende dagen en weken resultaten van te zien, zoals u hebt aangegeven. Maar op het moment dat er nieuwe voorstellen op tafel liggen, bent u dan ook bereid om die derogatieaanvraag als eventuele overgangsregeling opnieuw op tafel te leggen, met de motivering en de onderbouwing volgens de wetenschappelijke ervaring uit het verleden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik wil misschien eerst en vooral zeggen dat ik het inderdaad betreur. Ik denk dat de minister toch wel heel hard heeft getrokken aan dat MAP 6+, waarmee we in de schoot van de regering heel wat maatregelen hadden beslist. Dat is dan naar het parlement gekomen en door bepaalde groepen afgezwakt, waardoor er inderdaad geen akkoord meer was en ook ineens geen MAP 6+. Ik betreur dat dus. De Europese Commissie heeft dan natuurlijk gezegd dat die derogatie niet zal doorgaan. Hoe je het ook draait of keert, dat heeft meegespeeld in de weigering van de derogatie. Ik vind dat heel jammer. Dat is vooral ook heel jammer voor heel wat landbouwers.

Het plan dat de VLM vervolgens aan de Europese Commissie had voorgelegd, werd daar wel degelijk enthousiast onthaald, maar omschreven als 'nog onvoldoende'. Ik wil daar heel duidelijk over zijn, er is toen heel veel kritiek gekomen op het plan van de VLM. Ik had de VLM toen ook 'blanco' gegeven en gezegd dat ze het probleem kennen en weten wat de Europese Commissie van ons verwacht. Wij hebben al zes mestactieplannen gehad, natuurlijk tot grote ergernis en frustratie van heel wat landbouwers. Het moest dus op een andere manier. De expert en die mensen zijn toen aan het werk gegaan en hebben de contouren ook voorgelegd aan de Europese Commissie. Ze zeiden daar toen dat het de goede richting uitging, maar hebben toen ook wel meegegeven dat het onvoldoende was.

Bon, het heeft dan in de krant gestaan en toen hebben de minister van Landbouw en een aantal partijvoorzitters gezegd: "Het is 'no pasaran' voor ons", met alle gevolgen van dien. Vervolgens kwamen de brieven van de Europese Commissie, waarin ze heel duidelijk zeggen waar het op staat.

Ik ben van mening dat we inderdaad op twee fronten moeten werken: de technologische vernieuwing en de innovatie. De werkzaamheden zijn ook gestart binnen die commissie. Ik ga mezelf daar niet in moeien. Ik vind niet dat de politiek moet tussenkomen in het werk van de commissie, dat mag zelfs niet. Het is van groot belang dat die commissie onafhankelijk te werk kan gaan, en ik wacht dan ook met veel ongeduld op de technologieën die zij goed bekeken hebben en ook voorstellen.

Maar – en daar deel ik wel de mening van collega Tobback – de waterkwaliteit verbeteren betekent ... En er zijn heel wat landbouwers die het goed doen. Ik heb daar ook de afgelopen weken bezoeken gehad, en heb de komende weken nog bezoeken. Dat zijn landbouwers die al jaren geleden de transitie hebben ingezet en weg zijn van die intensieve landbouw. Dat is bijzonder goed nieuws, en nu moeten we dus zien dat we al de rest ook meenemen in dat positieve verhaal, want dat is een goed verhaal voor die landbouwers. Maar de hoeveelheid mest die daar aanwezig is, moet ook wel naar beneden en dat betekent minder dieren. We zijn met de varkenssector overeengekomen dat we gaan proberen richting 30 procent minder te gaan.

Ik verwacht van de Europese Commissie binnenkort ook positief nieuws zodat we die call kunnen brengen waarop de varkensboeren zich kunnen inschrijven.

In verband met de derogatie: Nederland heeft die ook gevraagd. We zien in Nederland dat de Europese Commissie steeds strenger toekijkt op de maatregelen. De overleggroep is goed aan het overleggen, ik krijg daar wekelijks feedback van. Ik vind dat dus goed en vind dat we ze verder moeten laten doen. Zij beseffen, denk ik, ook goed dat ze met resultaat moeten komen en dat we met maatregelen moeten komen die effectief zijn en ook resultaten moeten opleveren. Want de Europese Commissie kijkt ook met grote ogen naar ons. Ik hoor wel – en daar wil ik mee afsluiten – dat daar goed wordt gesproken, in vertrouwen, en dat daar vooruitgang wordt geboekt. Ik vind het heel goed nieuws dat daar vooruitgang is en wij volgen dat verder op. Maar ik denk dat het probleem heel duidelijk is en dat het geen zin heeft het te ontkennen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u wel aan de collega's om aan te sluiten en aan de minister voor de bijkomende antwoorden.

Ik denk dat we het op zich allemaal over eens zijn dat de mestdruk omlaag moet in Vlaanderen om de waterkwaliteit die we voor ogen hebben, te kunnen bereiken. Wat mij betreft, zal dat een combinatie moeten zijn. De cowboys moeten eruit, want dat gaat ten koste van de landbouwers die het goed voorhebben en met goede praktijken werken. Anderzijds vind ik toch wel dat we als Vlaamse innovatieve regio de technologie voldoende kansen moeten geven als die ertoe kan bijdragen om zowel de rendabiliteit van onze landbouwbedrijven als de milieudruk, circulariteit en autonomie te versterken.

Ik ben het volledig eens dat die WeComV in alle onafhankelijkheid technologieën moet kunnen beoordelen. Er moet geen politieke druk zijn om een bepaalde technologie voor te trekken of sneller goed te keuren. Maar ik denk dat het wel belangrijk is om perspectief te geven aan onze landbouwsector en dat er toch een soort van tijds kader en werkwijze publiek gemaakt wordt, zodat onze landbouwers weten wat er in het traject kan gaan, hoelang het ongeveer zal duren vooraleer iets ter beschikking is of of ze al dan niet iets kunnen gebruiken, zodat de nodige investeringen opgebouwd kunnen worden.

Wat betreft de RENURE, blijf ik toch pleiten dat dat onder die drempel van 170 kilogram dierlijke mest per hectare kan blijven. Ik denk dat dat echt zou kunnen bijdragen aan het beter gebruik van onze mest.

En ik kijk samen met u uit naar het resultaat van het overleg rond MAP 7. Ik hoop dat de landbouw, de milieu- en natuurorganisaties, de administratie en de politiek samen hun schouders kunnen zetten onder een kader dat de doelstellingen voor het eerst binnen bereik brengt. Ik kijk dus uit naar de resultaten op korte termijn. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van de erosieproblematiek – 1220 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, naar aanleiding van de evaluatie van het erosiebeheer die uw departement vorig jaar naar buiten bracht, deed u heel wat aankondigingen. U noemde in deze commissie het erosiebeleid een structureel stuk om de gevolgen van overstromingen te verzachten, en u gaf aan dat u voor de aanpak van de erosieproblematiek brongericht wil werken. Sturen op teeltkeuze en een aangepaste manier van grondbewerking zag u als te overwegen maatregelen om ervoor te zorgen dat er minder vruchtbare grond in de grachten en waterlopen terecht komt.

De Europese Unie wil dat de landdegradatie tegen 2030 neutraal wordt. In beleidsdocumenten en literatuur is een gemiddeld bodemverlies van 2 tot 5 ton per hectare per jaar vaak de grens voor duurzaam bodemgebruik. Volgens het rapport van het Departement Omgeving bedraagt voor meer dan 45.000 hectare van de Vlaamse landbouwpercelen met een erosierisico het gemiddelde berekende bodemverlies door erosie meer dan 10 ton per hectare per jaar. Hieruit blijkt dat

erosiebestrijdingsmaatregelen cruciaal zijn om het beoogde bodemverlies terug te dringen. Erosie is bovendien ook nefast voor de waterkwaliteit. Onderzoek van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) toonde aan dat bij grote neerslaghoeveelheden in de Zwalm niet alleen de sedimentconcentratie sterk toeneemt, maar dat ook de gemeten fosfaatconcentraties tot wel vijftig keer hoger worden dan de gemiddeld gemeten jaarconcentratie, de gemeten pesticiden tot acht keer hoger. Kortom, de aanpak van erosie is ook cruciaal om de waterkwaliteitsdoelstellingen te realiseren.

Minister, in de conceptnota ter begeleiding van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 stelde u dat uiterlijk tegen 1 januari 2023 een juridisch kader uitgewerkt zou zijn dat de erosieproblematiek structureel aanpakt. Dit kan door erosiedoelstellingen en -maatregelen te verankeren in het Bodemdecreet. Dat zijn allemaal mooie voornemens, maar voorlopig blijft het bij aankondigingen.

Vorige week publiceerde de VMM een nieuwsbrief speciaal gewijd aan de sedimentproblematiek. Na de evaluatie van het erosiebeleid zou ook deze nieuwsbrief opnieuw een wake-upcall moeten zijn om dringend werk te maken van een erosiebeleid die naam waardig. Nu al spenderen de beheerders van waterlopen gemiddeld zo'n 237 miljoen euro aan het ruimen van slib, en ook de zuivering van slib kost ons handenvol geld. Bovendien schat de VMM dat klimaatverandering een belangrijke impact zal hebben op erosie. Onder behoud van de huidige maatregelen zou de sedimentaanvoer tegen 2050 tot bijna twee keer toenemen en tegen 2100 zelfs met tweeënhalf keer. Klimaatverandering countert bijgevolg het effect van erosiebestrijdingsmaatregelen.

Erosie van vruchtbare grond gaan we nooit tot nul kunnen herleiden, minister, maar met een erosiebeleid dat inzet op gebiedsgerichte bronmaatregelen, kunnen we er wel voor zorgen dat we de erosieproblematiek beheersbaar houden.

Mijn vraag aan u is dan ook heel eenvoudig. Hoe staat het met de uitwerking van juridisch bindende doelstellingen en maatregelen voor erosie? Kunnen we die binnenkort verwachten ter bespreking in dit parlement en wat is de verwachte timing voor de effectieve inwerkingtreding van dit beleid? Wat zijn de voornaamste aanpassingen aan het erosiebeleid die u zult doorvoeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel voor de vraag, collega Schauvliege. U weet – of u weet het niet – dat ik opdracht heb gegeven om de voorstellen uit de evaluatie van het erosiebeleid verder uit te werken. De administratie werkt ook in nauw overleg met het kabinet om aan een soort visienota te komen voor de Vlaamse Regering. De technische gesprekken volgen ook. U weet ook dat er in het klimaatadaptatieplan, en ook in de stroomgebiedbeheerplannen, eveneens allerlei zaken over erosie staan.

Natuurlijk is het, denk ik, ook van belang dat het meegenomen wordt in het Mestactieplan (MAP). Er zal allicht veel overlap zijn. Ik ga er sowieso van uit dat de maatregelen die er komen, zowel de afstroom van nutriënten naar waterlopen effectief aanpakken, maar ook dat er maatregelen komen die vermijden dat modderstromen in woningen of dorpen terechtkomen. Daarbij zijn bronmaatregelen voor mij ook wenselijker dan curatieve maatregelen. De evaluatie toont ook mooi aan wat werkt. Ik ga ervan uit dat de sectoren die studie ook hebben gelezen en met dergelijke voorstellen komen.

Nadat de voorstellen uit die evaluatie van het erosiebeleid uitgewerkt zijn, en samen met wat er uit het MAP komt, is het alvast de bedoeling dat ik met een algemene conceptnota of visienota naar de Vlaamse Regering ga en dat een en ander op elkaar is afgestemd.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister. Dan heb ik het goed begrepen dat er al een oplossingsrichting in uw nota Stroomversnelling staat: u zou het Bodemdecreet aanpassen en een evaluatie maken. Die evaluatie is vorig jaar gemaakt. Op basis van die evaluatie zou u dan die aanpassingen doen en een juridisch kader op tafel leggen. De deadline daarvoor was 1 januari 2023.

Ik hoor u nu zeggen dat jullie daarmee bezig zijn, alles aan het verzamelen zijn en dan met een conceptnota naar de Vlaamse Regering zullen gaan. Minister, een conceptnota is natuurlijk geen uitgewerkt juridisch kader.

Zult u in 2023 nog met een aangepast juridisch kader komen of zal het enkel een conceptnota zijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: U weet, mevrouw Schauvliege, dat ik niet alleen in de regering zit. Sta mij dus toe dat ik eerst met een algemene visienota naar de regering ga, en dan zie hoever we kunnen springen.

Wij kunnen ook invulling geven aan het Bodemdecreet, waarin we nu ook maatregelen aan het uitwerken zijn. Alles hangt ervan af wat er uit de Vlaamse Regering komt, en wie waarmee akkoord gaat. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, uw antwoord is dus wel duidelijk. In die nota Stroomversnelling staat heel duidelijk dat u met een juridisch kader zult komen, en ook hoe u dat zult doen, namelijk door de aanpassing van het Bodemdecreet. Ik dacht dat die nota Stroomversnelling ook door uw collega's binnen de Vlaamse Regering is goedgekeurd, maar blijkbaar dus niet.

Ik denk dat we op het vlak van erosie nog een hele weg te gaan hebben in Vlaanderen. Het is bijzonder belangrijk om te voorkomen dat al die vruchtbare landbouwgrond in onze rivieren belandt, en dat daar een stevig erosiebeleid komt. We zullen dit heel hard blijven opvolgen, want de komende harde regenbuien zullen opnieuw modderstromen – hopelijk niet te hard – op ons netvlies branden. Ik denk dat iedereen daar dan hard van leer zal trekken, maar het is wel nu dat die regelgeving er moet komen, om te voorkomen dat het erger wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.